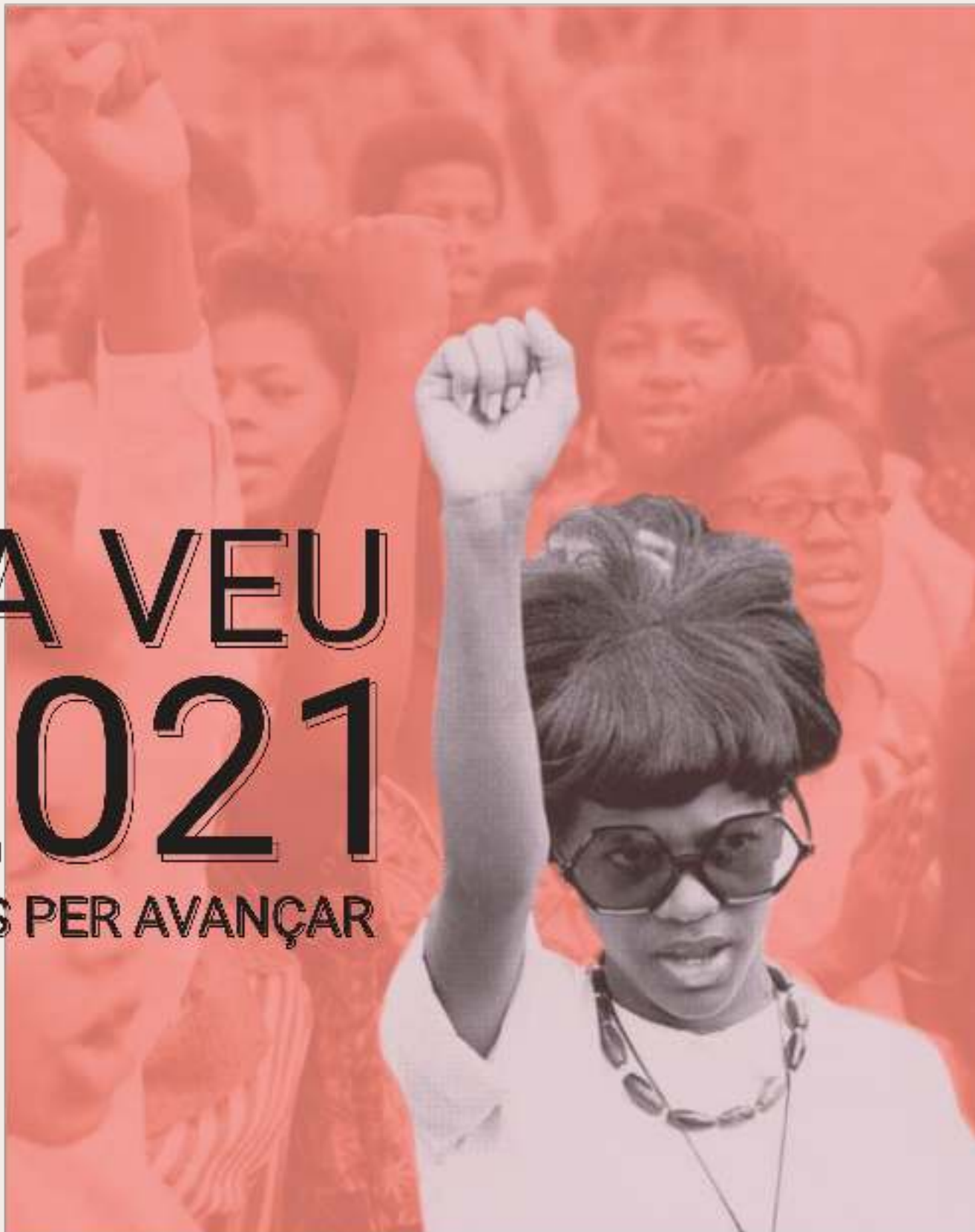

LA VEU

de Poble Lliure

LA VEU 2021

IDEES PER AVANÇAR

Benjamins opdrachten

Tot un any de La Veu

El gener de 2021, [La Veu](#) de Poble Lliure obria una nova etapa: esdevenia una revista digital que, trimestralment, ha volgut anar posant al damunt de la taula elements per a l'anàlisi de la realitat social i política, i propostes per a desplegar una estratègia republicana de victòria. Volem guanyar la independència i el socialisme, i volem uns Països Catalans lliures d'opressió patriarcal, i afirmem amb tota rotunditat que aquest desig, [aquest anhel col·lectiu de justícia i llibertat, tan sols serà possible a través de la Ruptura amb els estats ocupants i la construcció d'un veritable poder popular català.](#)

L'experiència dels darrers anys, amb fabuloses mostres de mobilització i organització popular, i també amb el desemmascarament del caràcter intínsecament repressiu, autoritari i demofòbic de l'estat espanyol ha fet més palesa que mai la vigència d'aquest axioma, que ja formava part del cos ideològic de la primera "Veu": [La Veu del Moviment de Defensa de la Terra](#) als anys 80 del segle passat.

A diferència d'aleshores, i malgrat la repressió, les errades pròpies, la desorientació i també les desercions, l'independentisme és sens dubte el gran moviment polític d'aquest país; l'únic capaç d'agrupar la majoria social necessària per construir-nos un futur més enllà de la presó de pobles anomenada Espanya i del sistema econòmic criminal conegut com a capitalisme.

Però a més de voluntat, acció i organització, ens calen propostes sòlides i enraonades per superar els atzucacs, obrir camí i no caure en els paranys de l'autonomisme i la integració en el règim; ens calen noves eines i manuals d'instruccions; ens cal construir un moviment polític madur amb sòlids fonaments estratègics... ens cal llegir, enraonar, debatre i convèncer.

És en aquesta línia que, entre els més de 40 articles publicats al web laveu.poblelliure.cat durant els darrers 12 mesos, n'hem seleccionat alguns per aquest recull anual en paper que, modestament, pensem que hauria de formar part de la biblioteca de la militància independentista.

Confiam que seran del vostre interès.

Comitè de Redacció de La Veu de Poble Lliure

POBLE LLIURE

poblellibre.cat

DEFENSEM LA TERRA!

NO A L'AMPLIACIÓ DE L'AEROPORT

ESCOMBREM L'ESPECULACIÓ
DEL DELTA DEL LLOBREGAT!

POBLE
LLIURE

DEFEN LA TER

NO A L'AMPLIACIÓ

ESCOMBREM L'ES
DEL DELTA DEL L

LA FORJA

POBLE
LLIURE

Sumari

01 ELEMENTS PER A UNA POLÍTICA INDEPENDENTISTA DE RELACIONS INTERNACIONALS

Xavier Oca

Pàg. 07

02 LA LLUITA ANTIREPRESSIVA I EL MOVIMENT INDEPENDENTISTA

A. Contell i R. López

Pàg. 13

03 DE HANOI A PARÍS, GUANYAR I PERSISTIR

Guillem Fuster i Usas

Pàg. 17

04 TEORIA I PRÀCTICA DE LA RUPTURA DEMOCRÀTICA PER LA INDEPENDÈNCIA

Carles Castellanos

Pàg. 21

05 CONTRA EL NEOINDEPENDENTISME ANACIONAL

Ferran Lupescu

Pàg. 31

06 CAPITALISME I COVID

Juanjo Giner i Roger Guimerà

Pàg. 37

07 LA TRAMPA DE LA CLASSE ASPIRACIONAL

Anna Pagès i Pardo

Pàg. 43

08 DONA I TREBALLADORA: SOBREVIVINT A LES PANDÈMIES

Encarna Canet Benavent

Pàg. 45

09 CAL UN CANVI SUBSTANCIAL DE POLÍTQUES PER TENIR UN SISTEMA EDUCATIU AL SERVEI D'AQUEST POBLE

Toni Casserras

Pàg. 51

10 ENTREVISTA A ZAHIA GUIDOUM, COORDINADORA DE LA PLATAFORMA PEL DRET A DECIDIR DEL PAÍS VALENCIÀ

for us

Elements per a una política independentista de relacions internacionals

Xavier Oca

Publicat a
La Veu Ed. 07
06/12/2020

Comencem amb una endevinalla; es tracta d'encertar quin estat de fora de la UE podia mostrar amb orgull a inicis del 2020 les dades següents:

- Ocupa el lloc 38 (sobre 193) en el rànquing d'estats amb millor Índex de Desenvolupament Humà, té uns sistemes educatius de salut completament públics i universals, una taxa d'alfabetització del 99%, una taxa de mortalitat infantil del 2,9/1000 (davant el 3,7 del Regne Unit o el 6,6 de Rússia) i disposa de 40,7 metges per cada 10.000 habitants (molt a prop dels 41,9 de Suècia i Finlàndia).
- La taxa d'atur és de l'1,5% i les dones suposen més del 50% de la població activa. El sistema bancari és primordialment públic, el 80% de la indústria està nacionalitzada, així com el 83% de les terres agrícoles. El dèficit públic del 2018 fou de l'1,5% i el deute públic suposa tan sols el 51% del PIB.

...Va, una altra pista:

- Els boscos ocupen el 40% de la seva superfície, són tots de propietat estatal i es troben entre els més protegits del món, amb centenars de guardes forestals, conservant, per exemple, l'única reserva de bisons europeus.

Doncs sí, es tracta de Bielorrússia!

Ja fa molt de temps (de fet, així ha estat gairebé sempre) que el capitalisme i l'imperialisme van decidir que els resultats d'unes eleccions només serien vàlids si, alhora, eren propicis als seus interessos. De fet, des de ja fa un temps la cosa va més enllà: els mitjans occidentals (els mercenaris del segle XXI que diria en

Ramon Barnils) no es conformen amb dibuixar realitats esbiaixades i sovint grotesques per descriure governs o règims que no reponen a les seves expectatives de negoci o interessos geoestratègics, sinó que darrerament fins i tot ens anuncien amb unes setmanes d'antelació a les eleccions qui les ha de guanyar, preparant el terreny per a un cop d'estat en el molt probable cas que això no sigui així; tot plegat amb el gens dissimulat objectiu de posar el país en qüestió sota el control de l'oligarquia euroanqui.

A l'Amèrica Llatina, l'estratègia qu combina la infiltració de sectors ultradretans en els aparells judicials impulsada des de la revolució neocon als EUA amb el control de grans grups mediàtics per part de les oligarquies ha donat sovint els seus fruits en forma de cops d'estat mediàtico-judicials que van dur al poder feixistes com Macri i Bolsonaro, o que han intentat destruir líders nacional-populars o d'esquerres com Correa, Kirchner, Lula o Morales... cops rematats quan ha calgut per l'acció armada d'una suposada revolta popular (com en el cas Bolívia).

Recordem finalment com a les ribes sud i est de la

Mediterrània, l'OTAN (en una operació dissenyada i dirigida personalment per Hillary Clinton -com ens va descobrir en Julien Assange- i executada a capella amb Sarkozy) va convertir Líbia, l'estat amb l'IDH més alt de l'Àfrica aleshores, on hi treballaven amb contracte més d'un milió de persones subsaharianes, en una terra cremada cotrolada per diferents faccions islamistes i traficants d'esclaus, de la qual l'Imperi i els sus acòlits se n'han assegurat l'extracció d'hidrocarburs a baix cost, a costa de la mort, la misèria i, insistim, fins i tot l'esclavatge laboral i sexual de centenars de milers de persones.

I tres quarts del mateix en el cas de Síria, que va fer palesa l'aliança estratègica entre l'imperialisme i el terrorisme wahabita que tenia els seus orígens a l'època de la guerra freda en el Pakistan (davant una Índia aleshores suposadament propera a la Unió Soviètica) i que es va manifestar obertament per primera vegada a l'Afganistan. Aliança que inclou, òbviament, el sionisme, qui ja als anys 80 va fomentar la màfia religiosa de Hamas per afeblir l'esquerra palestina, i qui en els darrers anys ha donat suport logístic i fins i tot militar a les faccions d'Al-Qaeda a Síria, per acabar formalitzant relacions amb les dictadures del Golf.

Vol dir això que Lukaixenko, Gaddafi o Al-Assad siguin o fossin el paradigma de la justícia i la llibertat, personatges als quals cal idolatrar i donar un suport acrític i incondicional? En absolut! ...però sí que cal posar de relleu que en totes les agressions imperialistes disfressades de guerra (o revolta) per la democràcia, o justificades en denúncies falses o exagerades de corrupció contra dirigents que han mantingut la sobirania nacional, el resultat ha estat la mort, la fam, la misèria i la violació sistemàtica dels drets humans del poble agredit per part dels cínicament anomenats “demòcrates”, és a dir, els còmplices -i sovint agents actius- del saqueig del país per part del capital transnacional.

I parlem clar d'una vegada: la UE i els EUA, després d'haver arrassat el Nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà, d'haver promogut el sectarisme i la xenofòbia a Europa de l'Est, d'haver ajudat Erdogan i els Saüd, i, sobretot, després d'haver convertit la Mediterrània en un dipòsit de cadàvers i d'haver internat en camps de concentració a Lesbos i Pantelleria les víctimes de les seves polítiques imperialistes, no té cap mena de legitimitat per anar donant lliçons de democràcia ni de respecte als drets humans. Les pitjors violacions de drets no es donen actualment a Minsk, sinó als camps de Mòria, a les selves del Brasil i als carrers dels barris afroamericans!

I tot això, a l'independentisme català com l'afecta? deuen preguntar-se alguns. Doncs l'afecta, i molt, perquè la quasi-totalitat dels mitjans de comunicació catalans han estat còmplices actius de les mentides, mitges veritats, i fotografies esbiaixades que han permès a l'imperialisme justificar les seves atrocitats en nom de la “defensa de la democràcia”.

Un exercici històric: busqueu informació sobre Ranavalona I, reina de Madagascar. Veureu com encara avui, la premsa dretana, imperialista i supremacista la qualifica com a tirana i genocida, explicant amb to de conte de terror adolescent tota mena d'atrocitats presúptament comeses per aquesta governant, i bevent tant sols de les fonts de la propaganda imperialista francesa que va justificar així la seva agressió contra l'illa, que acabà envaïda, colonitzada i arruïnada com tantes nacions africanes. Tots els estudis contemporanis coincideixen a dir que tot plegat no era res més que un reguitzell de mentides i desfiguracions ordides pel francesos contra una reina (probablement tant autoritària o compassiva com qualsevol dels seus coetanis) que va unificar diferents pobles malgatxes en defensa de la seva sobirania davant les pretensions de l'imperialisme europeu.

Doncs 150 anys després, tres quarts del mateix; i aquí,

als Països Catalans del S. XXI, lluny d'aportar una visió analítica i objectiva de la realitat, els mitjans del país (amb l'oficialista TV3 i l'autonomista Ara al capdavant, però també amb portals de referència de l'independentisme) adoptant sovint els discursos més tronats i guerrafredistes de l'OTAN i les castres extractives de la UE. Tot plegat ha tendit a crear un subconscient comú i irracional carregat de prejudicis, de sinofòbia, anticomunisme, supremacisme occidental, etc. (és a dir, una hegemonia ideològica de la dreta i l'imperialisme) que ha castrat tant intel·lectualment com a nivell pràctic les expectatives d'una política internacional pròpia i autocentrada, és a dir, sobirana i sobiranista.

Els prejudicis ideològics han dut bona part de l'independentisme en confiar tan sols i cegament en determinats agents (entre altres l'estat d'Israel que ha col·laborat en tasques d'espionatge contra l'independentisme amb els serveis secrets espanyols, personatges sinistres de la dreta europea com Tajani o Tusk, les diferents administracions nord-americanes, etc.), sense entrar a valorar quins són els interessos objectius i els principis rectoris dels diferents governs, estats, grups de pressió o moviments polítics tant en l'àmbit euro-mediterrani, com a escala global.

L'independentisme liberal (ideològicament hegemònic fins ara, i que també inclou els dirigents d'ERC) segueix movent-se amb els paràmetres dels anys 90, amb les quimeres i simplificacions absurdes que van seguir a la caiguda de la Unió Soviètica, i ha estat incapaç d'entendre i adaptar-se a un nou món.

Un món amb un imperi nord-americà en declivi, que es debat entre morir matant o ofegar-se en el provincianisme mentre a l'interior li esclaten les costures, amb una UE incapaç de mantenir la quimera social-demòcrata dels “estats socials i de dret” que va servir de coartada per crear aquest monstre del capitalisme plutocràtic en crisi permanent, amb unes oligarquies que, després de fulminar el somni social-demòcrata, ara es mostren disposades a acabar amb l'entel·lèquia liberal promovent diferents formes de feixisme i autoritarisme arreu del planeta per seguir enriquint-se a costa del desposseïment de milions d'éssers humans, amb la puixança econòmica, científica, i tecnològica de la Xina i el seu lideratge guanyat a base de relacions comercials amb les perifèries de l'imperi euro-ianqui, i a base de mostrar-se com un estat eficient davant les crisis econòmiques i sanitàries... Un món, en definitiva, que no trobareu reflectit en els mitjans catalans.

Però no ens enganyem: segurament l'errada de base

en l'acció internacional de l'independentisme ha estat en els objectius, o més ben dit, en la manca d'objectius; o si volem filar més prim en què no s'ha volgut fer una política internacional realment independentista, és a dir, adreçada a facilitar la ruptura amb l'estat espanyol i la viabilitat de la República Catalana.

La intenció d'aquest article és posar al damunt de la taula alguns dels principis rectors i dels objectius que, al nostre entendre, haurien de servir per definir i desplegar l'acció internacional de l'independentisme.

Comentem alguns d'aquests principis rectors:

CAPACITAT D'ANÀLISI

Com ja hem apuntat en la llarga introducció, la política internacional no pot estar regida pels prejudicis generats pels aparells de propaganda. Ha de fonamentar-se en una anàlisi rigorosa dels diferents agents susceptibles de participar en un conflicte, dels seus interessos, de les seves potencialitats com a socis i de què poden aportar a la cristallització del nostre projecte, del grau de coincidència o compatibilitat entre el seu projecte polític i el nostre, dels riscos que suposa tenir-los al costat o a la contra, etc.

Cal desterrar les etiquetes, tots sabem que hi ha mots que actualment i a la pràctica signifiquen pràcticament el contrari del que volien expressar quan foren creats (com per exemple socialista o democràta) i fixar-nos en les dades i en els fets: qui fa què? qui vol realment fer què? qui pot realment fer què?

Quines són les tendències mundials pel que fa a geopolítica i economia i com hi podria encaixar la República Catalana? Quins han estat els grups polítics europeus, els estats i governs que més suport han donat a l'independentisme i perquè ho han fet? Quins estat de la UE estarien interessats en un nou soci de les nostres característiques? Algú estaria realment disposat a jugar encara la carta de la UE com un espai de drets i llibertats? Hi ha vida més enllà de la UE? Quina relació podem bastir amb el moviment democràtic amazigh, tenint en compte que la seva és la tercera llengua més parlada a Catalunya? I amb els diferents governs llatinoamericans? Com ens podem relacionar amb les potències emergents? A quines portes cal trucar per cercar determinats acords o suports?

L'independentisme necessita urgentment dotar-se

d'eines d'anàlisi política i econòmica que ens permetin respondre aquestes qüestions, formular hipòtesis i contrastar-les amb una acció internacional que superi els esquemes simplistes i l'estretor de mires. Cal enterrar tòtems i prejudicis, i saber analitzar una realitat dialèctica, on els qui fa uns anys podien ser aliats en la ruptura, ara poden esdevenir un obstacle (o viceversa) senzillament perquè la seva realitat i els seus interessos immediats han canviat. I cal, sobretot, tenir clara la nostra estratègia i els nostres objectius per analitzar, definir i prioritzar les nostres relacions.

PRINCIPIS POLÍTICS: SOBIRANIA I ANTI-IMPERIALISME

Després del fracàs de la globalització a punta de pistola imposada per l'imperi des dels anys 90 del segle passat, és a dir, de l'intent de les grans corporacions d'acabar amb tot bri de democràcia i sobirania al planeta per imposar el saqueig i la dictadura del capital, ens trobem amb un impàs amb diferents tendències.

D'una banda, a la dreta, tenim una fracció de la gran oligarquia euro-ianqui (dreta del Partit Demòcrata als EUA i governs de França, Alemanya, etc) que segueix apostant pel model de globalització neoliberal a sang i foc, i peti qui peti.

Però alhora ens trobem cada vegada més sectors de les oligarquies nacionals en diferents punts del planeta, (representats políticament per personatges que van de Trump a Johnson i del polonès Duda a Le Pen), que amb un discurs xovinista i sovint feixistitzant diuen apostar per la sobirania i/o l'autarquia quan en realitat busquen un blindatge de privilegis i un enfortiment cara a la l'expansionisme unilateral que condueix de manera irremediable a l'empobriment de la població, l'autoritarisme i a noves confrontacions regionals i guerres imperialistes. El governs racistes i genocides de Modi a l'Índia o de Bolsonaro al Brasil en són bons exemples.

De l'altra, tenim una esquerra-esnob-ciudadana-del-món, que nega els pobles, nacions i, en general, les col·lectivitats com a fonts de sobirania, en ares d'un "bon govern internacional", esdevenint així la millor aliada, de facto, de la dreta neoliberal.

No tot, però, són males notícies: A les experiències de projectes sobiranistes i nacional-populars de llatinoamèrica de les darreres dues dècades s'hi ha d'afegir en els darrers anys, alguns moviments

interessants al si de la UE, que poden qüestionar l'hegemonia històrica tant dels partits estatalistes, com de l'europèisme esntès com a tapadora de la desposseïció capitalista:

- D'una banda la influència de l'esquerra verda nòrdica, especialment sensible a temes com els drets fonamentals, la sobirania i l'autodeterminació.
- I de l'altra, (sobretot a Portugal, però també a Alemanya hi ha debats interessants) s'està desenvolupant el concepte d'esquerra patriòtica: és a dir la defensa de la sobirania nacional no com a eina al servei d'una minoria, sinó com a eina d'empoderament popular, de construcció d'una voluntat col·lectiva i d'aprofundiment democràtic, per poder bastir un marc internacional fonamentat en la relació entre iguals i la universalitació de drets.

Entenem que és en aquest marc ideològic on cal situar la lluita per la independència. Ni admetrem un fals internacionalisme (que no és res més que imperialisme) on se'ns neguin drets, s'espoliï el nostre poble, o es menystingui la nostra llegua i la nostra cultura, ni volem un estat per blindar els privilegis d'una minoria i aïllar-nos de la resta de pobles del món que aspiren al mateix que nosaltres: **un futur de justícia i llibertat**.

La nostra aposta per la República Catalana independent tan sols té sentit en una perspectiva de cooperació entre pobles sobirans. Vol dir això que només ens haguem de relacionar amb qui comparteixi aquesta visió del món? Ni molt menys! Però sí que cal tenir en compte l'horitzó i valorar en cada moment la idoneïtat d'una determinada aliança més enllà del pur oportunisme. (i sinó pregunteu als kurds de Rojava pels nord-americans o als tuaregs de Mali pels terroristes wahabites)

RECIPROCIAT I COOPERACIÓ

Així com hem criticat l'estretor de mires de la política internacional de l'independentisme liberal, cal ser també conscients que el pagafantisme de l'esquerra independentista és una altra malaltia infantil a extirpar.

Entre els pobles, com entre les persones, hi ha dos tipus de relacions: les que són basades en la reciprocitat, la cooperació i el suport mutu, i les tòxiques, fonamentades en la submissió d'una de les parts als interessos exclusius de l'altra, ja sigui per coerció violenta o per xantatge emocional. Una persona madura, una societat madura i un

moviment polític madur han d'entendre dues coses: que la solidaritat (o l'estima, o el respecte) o és mutu, o és una altra cosa; i que la política internacional, la convivència i la cooperació es basen en fer possible la compatibilitat d'interessos.

L'independentisme ha gastat enormes energies en el camp de la solidaritat i la cooperació internacional, i en molts casos, alguns força punyents, s'ha trobat amb la indiferència, la incomprensió, o fins i tot el tancament de files al costat de l'estat espanyol com a resposta de la contrapart. Alhora, cal dir també que hi ha hagut exemples de cooperació sincera que han cristallitzat tant a nivell de suport mutu i coordinació, com fins i tot en el posicionament públic de governs.

No podem deixar de denunciar els crims i abusos de l'imperialisme allà on es produeixen, ni deixar d'expressar la nostra solidaritat amb les lluites emancipadores i amb les víctimes de la injustícia i l'opressió arreu del món, però hem de saber analitzar quins interessos estan en joc en cada conflicte, com ens afecten, quina és (o pot ser) l'actitud dels diferents agents respecte la causa catalana, i, a partir d'aquí, prioritzar i perfilar molt bé les relacions a establir, cercant sempre acords que puguin ser mútuament beneficiosos.

MULTILATERALITAT

Si pretens navegar el mar de la lluita per la independència utilitzant una sola barca, o t'ofegaràs o, en el millor dels casos, arribaràs a ser totalment dependent d'aquesta barca per sobreviure. La multilateralitat és indestruïble de la independència, ja que la realitat és dialèctica i diferents conjuntures impliquen diferents comunitats d'interessos. De fet, la independència com a tal no existeix, és una suma equilibrada d'interdependències.

Així, partint dels principis abans citats, l'independentisme ha de ser capaç d'establir alhora diferents tipus de relacions amb estats, governs i moviments polítics i socials diversos en funció dels objectius a assolir tant a llarg termini com en cada context. De nou, arribem doncs a la necessitat d'una estratègia pròpia i d'uns objectius clarament definits, tant parcials com globals, en el camí de la ruptura democràtica i la construcció republicana

Apuntem per acabar els que, al nostre entendre, haurien de ser els objectius a curt termini d'una política internacional independentista:

DENÚNCIA I BOICOT AL RÈGIM MONÀRQUIC ESPANYOL

Aquest és l'objectiu aparentment més senzill, doncs la crisi sistèmica del règim no parerà d'oferir-nos oportunitats de posar de relleu i denunciar davant el món el seu caràcter repressor, corrupte, oligàrquic i extractiu. Però fora una imprudència pensar que caurà per ell sol, fixem-nos sinó en el poder que encara ostenta la diplomàcia espanyola i, per exemple, en el tancament de files de tot l'aparell mediàtic i l'establishment polític i judicial amb la monarquia i el Borbó fugitiu, al qual s'ha han sumat fins i tot els referents del sindicalisme del règim (CCOO i UGT) en la defensa del criminal franquista Martín Villa.

Caldrà doncs intensificar la denúncia i el descrèdit d'aquest estat, incidint especialment tant en el seu caràcter repressor i els seus aparells franquistes, com en el seu caràcter extractiu quan la crisi s'acarnissi amb els sectors populars mentre els fons europeus acabin, de nou, enriquint una minoria i afavorint les castes clientelars. Alhora, serà necessari promoure el boicot econòmic, també a nivell internacional a l'IBEX35, pilar fonamental de l'estat opressor

SUPORTS POLÍTICS I MATERIALS AL PROJECTE REPUBLICÀ

L'independentisme ha de buscar urgentment dos tipus de suports.

- D'una banda el suport polític a la lluita democràtica per la independència i a la creació i reconeixement de la República Catalana. Per això cal analitzar quins agents (per principis i/o interès) hi podrien donar suport (i a canvi de què). Apuntem, per exemple, aquells que ja ho han fet, (o que si no ho han fet ha estat per la indecisió i imprecisió dels dirigents catalans), i aquells que podrien veure en la República Catalana un soci, referent o aliat en el marc europeu i mediterrani.
- D'altra banda caldrà establir acords en la recerca de diferents recursos que garanteixin la viabilitat de la República, si més no en la seva fase inicial. I en aquest tema, que cal treballar discretament i des d'instàncies lluny de l'abast de l'aparell repressiu de l'estat, els potencials aliats a més de voler, han de poder.

XARXA INTERNACIONAL PER LA SOBIRANIA I DRETS DELS POBLES

Cada vegada s'ha anat fent més palesa la contradicció fonamental entre l'imperialisme i els drets dels pobles. Contradicció que la crisi ecològica no ha fet sinó agreujar. Amb característiques i situacions històriques, socials i econòmiques diferents, arreu del planeta es generen conflictes entre els pobles que lluiten per la millora de les seves condicions de vida, per la sobirania sobre les seves terres i els seus recursos naturals i els estats, corporacions i restes d'imperis decadents que s'aferren als seus privilegis per continuar espoliant pobles, explotant persones i destrossant ecosistemes.

De l'Amazonia a Papua, del poble kanak al maputxe, o d'Escòcia i Irlanda a Catalunya, la lluita per la sobirania ha esdevingut indestruïble de la lluita per una vida digna i per la defensa dels drets i llibertats fonamentals. A l'Estat Espanyol, la lluita per l'autodeterminació i el moviment independentista català són l'esperança i la punta de llança de totes i tots aquells -catalans o no- que aspiren sincerament a enderrocar el règim monàrquic, repressor, oligàrquic i corrupte i construir un futur republicà de justícia social i llibertat.

El projecte republicà català necessita, com la resta de projectes emancipadors, d'una xarxa internacional de suport polític mutu, basada en el reconeixement del dret a l'autodeterminació i el respecte a la sobirania nacional i popular davant les ingerències i interessos de poderosos enemics, ja siguin estats o corporacions. Una xarxa que, com comentàvem en l'apartat de principis polítics, entengui que la defensa de la sobirania nacional i popular, i la solidaritat entre pobles són la base del veritable internacionalisme.

La lluita antirepressiva i el moviment independentista

A. Contell i R. López

Publicat a
La Veu Ed. 10
30/09/2021

La celebració el proper dia 2 d'octubre de la Conferència Nacional Antirepressiva és, d'una banda, un símptoma que no hi ha una estratègia compartida pel conjunt del moviment independentista amb relació a la lluita antirepressiva, però, d'altra banda, també evidencia que una part del moviment independentista veu la necessitat de debatre sobre aquesta qüestió per tal d'arribar a crear un front comú contra la repressió.

Es pot estar temptat de dir que la causa principal d'aquesta mancança és la multiplicitat de plataformes i organitzacions. Segons el nostre parer, més que no pas la causa és la conseqüència de la manca d'una estratègia comuna, perquè, mirant-ho des d'un altre punt de vista, de fet és força positiu que hi hagi sobretot plataformes locals que arrelin la lluita al territori.

També és cert que la manca d'una estratègia d'alliberament nacional compartida del conjunt del moviment independentista (o, si més no, de la majoria) dificulta notablement la unitat en l'àmbit antirepressiu. Cal recordar que, tot i que en una escala infinitament molt menor, als anys 80 del segle passat els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans estaven perfectament imbricats amb l'estratègia de l'incipient i minoritari moviment independentista.

Tot i les dificultats esmentades, creiem que sí que es poden produir avenços en la lluita antirepressiva i arribar a un acord de mínims entre les diferents plataformes i organitzacions. Anem a pams, però.

A QUI ENS ENFRONTEM?

Per arribar a aquest acord de mínims, un primer pas és compartir certes anàlisis respecte a qui ens enfrontem. En primer lloc, cal

partir de la constatació que som un país ocupat, cosa que sovint s'oblida i ajuda a generar la falsa creença que l'Estat ocupant no serà capaç de comportar-se d'una determinada manera, tot i que nombroses experiències històriques ens demostren com d'equivocada és aquesta creença. Quan, després de l'octubre del 2017, alguns líders independentistes van afirmar que no esperaven la resposta repressiva de l'Estat espanyol podem pensar que ho deien per autojustificar-se o podem considerar que la seva ideologia liberal burgesa limitava la comprensió de qui tenien al seu davant. Nosaltres ens decantem per la segona explicació.

En segon lloc, a més de ser un Estat ocupant, l'Estat espanyol és allò que es coneix com un règim. No es tracta pas d'un règim feixista sinó d'un règim amb força tics autoritaris sota una aparença democràtica que compta amb el suport de la majoria de la població espanyola i de les seves forces polítiques, sindicals, empresarials, etc., amb el suport incondicional de les grans corporacions i mitjans de comunicació de masses (premsa, ràdio i TV). Tot i les contradiccions visibles entre els diferents aparells de l'Estat, aquest règim reacciona a l'uníson a l'hora d'enfrontar una crisi que el qüestiona. Així, la reacció durant l'octubre del 2017, el tancament de files entorn de la monarquia corrupta, l'estat d'excepció encobert amb l'aplicació de l'article 155, el fet que, després de dos anys, el presumpte govern progressista espanyol no hagi derogat la Llei mordassa, entre d'altres lleis represores, i continuï la persecució d'independentistes, amb més de 3.000 persones encausades, etc. són evidències que mostren la naturalesa del règim instaurat a partir del 1978.

I contràriament al que pensa una part de l'independentisme, el règim no ha arribat encara al màxim d'intensitat pel que fa a la repressió. Per molt que ens escandalitzem de com han suprimit drets i retorçat la legislació per reprimir el moviment independentista, si una cosa cal tenir clar és que el pitjor està per veure si el moviment independentista avança i va a l'ofensiva com el 2017. Cal recordar que, des del 1975 ençà, aquest règim aquest règim ha assassinat, torturat i empresonat milers de persones i ha creat bandes terroristes assassines, que han dut a terme accions que han afectat fonamentalment ciutadans de les nacions ocupades per l'Estat espanyol.

La creença que Europa (en referència a la UE) no permetrà segons què ja es va veure com d'equivocada era el 2017, però ja es podia constatar

en les darreres dècades. Per tant, tinguem la lliçó apresada i preparem-nos per a escenaris pitjors fins i tot, que es correlacionaran segurament amb els avenços de l'independentisme.

També és equivocada la idea que la intensitat de la repressió és «proporcional» a les formes de lluita que empra el moviment independentista. Només cal recordar com no han tingut cap escrúpol a retorçar tipus penals i demanar penes desorbitades per reprimir les persones que han participat en talls carreteres o altres vies de comunicació, una acció típica de l'acció no-violenta des de Gandhi ençà.

Per tant, la intensitat de la repressió no depèn de la forma de lluita emprada sinó de com d'amenaçat se sent el règim, l'Estat ocupant. També convindria recordar que les formes de lluita no són eternes, sinó que depenen del context i de quines són més efectives en un determinat moment per aconseguir els objectius del moviment.

OBJECTIUS DEL MOVIMENT ANTIREPRESSIU

Tal com afirmaven els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans uns mesos abans de l'Operació Garzón, la lluita antirepressiva no s'ha de basar en el lament, sinó «en la denúncia concreta i clarificadora de les agressions, i en l'anàlisi que identifica els agents i els fenòmens repressius, que permet revelar els mètodes i els mecanismes, cada dia més sofisticats que el poder utilitza».

Tenint en compte que la repressió té com un dels objectius fonamentals intimidar col·lectivament i individualment per tal de dividir i afeblir el moviment, per contrarestar-lo el moviment antirepressiu hauria de donar una resposta política a la repressió que reforci l'estratègia del moviment independentista i defensi políticament les persones represaliades per la seva lluita contra l'ocupació.

Per això, un altre objectiu de la lluita antirepressiva, que es desprèn del que acabem de dir, és aconseguir la màxima solidaritat política possible amb les persones represaliades, cosa que implica emprendre tota mena d'accions que generin aquesta solidaritat, traspasant els límits de l'espai independentista.

En aquest sentit, resulta poc comprensible que certs sectors de l'independentisme rebutgin que el moviment independentista faci campanyes per l'amnistia, que tot i ser difícil d'assolir a curt termini, permet situar la resolució del conflicte en termes polítics i de manera col·lectiva i alhora precisament

ampliar la solidaritat més enllà de l'espai independentista. Només des de la creença, per nosaltres equivocada, que tenim la independència en girar la cantonada, a partir d'una DUI que ningú explica com es pot dur a terme d'una manera efectiva, es pot menystenir el potencial mobilitzador i solidari de la reivindicació per l'amnistia.

D'altra banda, una de les tasques de la lluita antirepressiva és anticipar l'increment de la intensitat de la repressió i conscienciar-ne el poble català. Perquè una de les mancances de l'octubre del 2017, provocada per les limitacions ideològiques de la majoria de líders del moviment independentista esmentades més amunt, va ser la consciència bastant generalitzada al si del moviment que l'Estat ocupant no faria servir els seus aparells per reprimir-lo. Hi van contribuir els discursos que prometien una independència de la «lleï a la lleï» i menystenien els costos.

UN ACORD DE MÍNIMS

Partint de la constatació que a curt termini és molt difícil que hi hagi una única instància antirepressiva reconeguda pel conjunt del moviment independentista, sí que creiem factible i necessari un acord de mínims entre les diferents plataformes i organitzacions al voltant d'un seguit de punts:

- Creació d'un espai de coordinació regular entre les diferents organitzacions i plataformes que treballen en l'àmbit antirepressiu.
- Assumpció per part d'aquesta coordinadora de totes les persones represaliades en la lluita per la independència i contra l'ocupació. Això implica també que no hi ha represaliades de primera, de segona o de tercera categoria.
- Defensa política de les persones represaliades, cosa que hauria d'excloure tant els discursos lacrimògens i basats en el lament com els que insisteixen la «innocència» de les persones encausades. Una cosa és l'estratègia de defensa en un judici, i una altra de ben diferent és el discurs públic del moviment antirepressiu. Caldria recordar que el minoritari moviment independentista dels anys 80 del segle passat feia servir l'eslògan «Defensar la Terra no és cap delictes», la qual cosa demostra que en unes condicions infinitament molt pitjors que les actuals es pot fer un discurs que vagi a l'ofensiva en l'àmbit antirepressiu.
- Els presos i les preses polítiques són ostatges de

l'Estat. La seva opinió i les seves anàlisis s'han de tenir en compte, però en cap cas la seva situació ha de condicionar l'estratègia antirepressiva.

- Limitació del paper dels advocats i advocades. Les advocades i advocats han de poder participar en el disseny de l'estratègia antirepressiva però, en cap, cas l'estratègia jurídica de defensa no pot condicionar la lluita antirepressiva ni entrar-hi en contradicció. El judici al Tribunal Suprem espanyol va mostrar fins a quin punt és erroni donar un excessiu protagonisme a les defenses dels encausats, un exemple clar del que passa quan un moviment polític no té una estratègia antirepressiva.
- Reivindicació de l'amnistia, ja que aquesta demanda permet aglutinar-hi al seu voltant un espai polític ampli, més enllà de l'independentisme.
- Utilització dels judicis per denunciar la repressió, deslegitimar l'aparell judicial d'ocupació i difondre els objectius polítics del moviment independentista. La repressió es produeix pel fet de lluitar contra l'ocupació i, per tant, el discurs públic dels represaliats ha de denunciar-la constantment.
- Crítica de les sortides individuals. El col·lectiu ha d'estar sempre per sobre de les individualitats, per molt valuoses i essencials que hagin estat per al moviment.
- Ús de la llengua catalana en les instàncies judicials. Tenint en compte que lluitem contra l'ocupació espanyola i francesa, un dels trets distintius de la qual és el supremacisme lingüístic espanyol o francès, no s'entén que no s'usi el català als judicis i declaracions judicials, ja que d'aquesta manera es naturalitzen les jerarquies lingüístiques imposades pels estats ocupants.

Consell per la República Catalana

De Hanoi a París, guanyar i persistir

Guillem Fuster i Usas

Publicat a
La Veu Ed. 10
30/09/2021

El 8 d'octubre de 1944, Albert Camus, aleshores redactor en cap i editorialista de la revista *Combat*, òrgan del Consell Nacional de la Resistència, escrivia, en les hores greus de la victòria contra l'ocupant nazi, les aportacions que la Resistència havia fet per sumar el conjunt del poble per la llibertat i contra l'ocupació, i aportava elements que havien fet possible un marc d'unitat nacional i popular que va insuflar la seva pròpia força. El resum és el següent: "Alguns homes de dretes, que no sempre havien pensat en el problema social, van entendre que una nació no podia viure separada del seu poble i que el que es donava al poble anava a parar, al final a la nació. Alguns homes d'esquerres, que elevaven el seu ideal de justícia per sobre de la pàtria, es van adonar de que cap ideal podia defensar-se al si d'una pàtria esclavitzada, i que tot quan feia per la nació injustament humiliada redundava al final a la pròpia justícia."

Aquestes paraules també podrien explicar la comunió entre política i carrer, la suma de diferents sectors del nostre propi poble que van fer possible engegar el nostre procés d'autodeterminació. I això gràcies a l'ampliació d'un projecte republicà que situa la lluita per la independència com a eix central, on només la sobirania plena pot garantir la justícia, els drets socials i l'enriquiment cultural del nostre país. L'assumpció d'aquest projecte per una majoria social va permetre obrir la via de la confrontació democràtica amb l'estat espanyol ara fa quatre anys.

L'Octubre de 2017 (sí, en majúscules!), la combinació de la determinació de la majoria independentista al Parlament i al Govern amb la societat civil organitzada, l'organització de la gent, obeint un mandat sobirà, de manera innovadora i compromesa, generant estructures populars per celebrar un referèndum i reconeixent una nova legalitat emergent, van fer palès i inqüestionable un paradigma polític: Som els independentistes

qui, des de la radicalitat democràtica, donem la veu i la paraula al conjunt de la nació, voti sí o no, davant un Estat espanyol demofòbic i autoritari.

Aquesta és una de les grans lliçons, però alhora, l'Octubre del 17 també genera un seguit d'aprenentatges que cal tenir molt en compte. Alguns, els principals, són molt evidents i es poden resumir en dues idees principals:

Primer: el referèndum que vam fer va ser un acte fundacional de la República Catalana, un exemple com pocs al llarg de la història d'organització popular i de sobirania davant de l'ocupació espanyola.

Segon: vam despullar completament el caràcter autoritari, franquista i irreformable de l'estat espanyol. Precisament per això es va fer palesa la necessitat de treballar, organitzar i desplegar una estratègia republicana de ruptura que tingui la capacitat d'analitzar cada un dels escenaris, l'enemic i els adversaris, i cada un dels moments de confrontació que hem viscut, vivim i viurem. Conseqüentment, és necessària una direcció política, amb caràcter d'institucionalitat republicana i de resistència, que organitzi i generi espais i moments oberts de confrontació democràtica, i que desplegui els elements claus en la construcció de la República... I és en aquest marc que es planteja el Consell per la República Catalana.

El Consell per la República Catalana és l'eina sorgida fruit de la reflexió posterior a la repressió de l'any 17 i l'aplicació del 155, amb un Govern a la presó i a l'exili, quan es fan evidents els límits de la institucionalitat autonòmica, situada estructuralment sota control de l'estat espanyol.

I d'aquí la importància de generar una estructura paral·lela, legitimada pel Govern a l'exili i per la força acumulada en els darrers anys, reconeixent l'1 d'Octubre com a moment fundacional, i assumint que només podrem acabar el procés d'autodeterminació engegat, organitzant la confrontació i preparant les estructures per organitzar un proto-estat. En definitiva, es tracta d'assegurar el desplegament d'eines potents que obliguin a l'ocupant a reconèixer el nostre poble com a font de sobirania.

És evident que el partidisme, el veto, i la dificultat per fer-se entendre han impossibilitat que el Consell, des de la seva creació fa més de tres anys, s'erigís com l'estructura institucional reconeguda pel conjunt de l'independentisme, i per coherència, de la majoria social d'aquest país. Però també és evident que el

desplegament institucional i de les eines que proposa el Consell han generat un principi d'adhesió i reconeixement propi de la seva funció entre els sectors més combatius de l'independentisme. En aquest sentit, cal insistir en la necessitat imperiosa que el Govern a l'exili actuï com a tal, per sobre de partidismes autonòmics que deslegitimem la seva funció, tant de cara a la gent mobilitzada a l'interior de Catalunya com al reconeixement internacional del conflicte.

És per això que el Consell ha de tenir i té, al nostre entendre, el següents reptes:

1. Desplegament de la institucionalitat republicana pròpia, com a font de la sobirania nacional en contraposició a l'aliena imposada per l'ocupació espanyola. En aquest sentit, la convocatòria de les eleccions a l'Assemblea de Representants (a través del Butlletí Oficial del Consell per la República) és una molt bona notícia, tant per representar un òrgan propi i democràtic, com per tenir la funció de dur a terme el seguiment democràtic dels òrgans de Govern del Consell i el desplegament de l'estratègia de confrontació sintetitzada en el document Preparem-nos.
2. Desplegament de la Diplomàcia Pública i Republicana. Les limitacions de la institució autonòmica i el control derivat del 155, impedeix dur a terme un marc de relacions internacionals que permetin desplegar una veritable política d'aliances i de cerca de suports al projecte republicà català. El Consell, amb un Govern a l'exili i l'estructura pròpia necessària, ha de tenir la capacitat de dur-ho a terme sense cap mena de problema, basant-se en la multilateralitat i intensificant la denúncia constant de l'Estat repressor espanyol a escala mundial.
3. Assumir el dibuix d'una estratègia de confrontació ha d'anar lligat amb la creació d'estructures estratègiques de país (ja siguin econòmiques, comunicatives, socials i culturals) que permetin sostenir el conflicte en el temps, reforçar tant el moviment independentista i esdevinguin veritables eines de construcció nacional i cohesió social en els diferents àmbits.

En definitiva, el futur del Consell passa per l'aplicació, per una banda, del realisme polític: aquell que ens diu en tot moment en quina situació ens trobem i quina és la millor manera d'actuar per sumar i anar fent més camí, i de l'altra, de la moral de victòria, no menys important, la que ens faci sortir del derrotisme permanent i que posi l'asfalt del camí fent possible

l'assoliment del nostre objectiu: la creació d'una nació viva i viable, basada en l'adhesió ciutadana i totalment independent.

Ho Chi Minh deixà escrita una frase que ben bé podria servir de guia pels moments actuals que estem vivint: *"En una guerra, guanyar una victòria o patir una derrota son coses comunes. El que és essencial és guanyar la victòria final. Hem d'ajudar a tots els homes i dones a tenir-ho en compte fermament perquè no siguin autocomplaents al guanyar i decepcionats al perdre, hem d'acompanyar-nos sempre per poder fer el més gran dels esforços per superar les dificultats i avançar cap a la victòria final."*

Ho Chi Minh, com Albert Camus, ens mostren les semblances de tots els processos històrics i les dificultats que apareixen en cada moment en qualsevol procés d'alliberament, i nosaltres, els catalans i catalanes, no en som una excepció.

Assemblea de Representants

Consell
per la República
Catalana

Teoria i pràctica de la Ruptura Democràtica per la Independència

Carles Castellanos

ÍNDEX

1. La ruptura democràtica per la Independència (RDI) de la Nació Catalana. Concepte i evolució fins avui.
2. Anàlisi dels fets de la Tardor del 2017.
3. Les diferents posicions de l'independentisme després del 2017.
4. Precisions de principi en els conceptes i els termes.
5. Fonaments i dinàmiques principals per a avançar cap a la ruptura.

1. LA RUPTURA DEMOCRÀTICA PER LA INDEPENDÈNCIA (RDI) DE LA NACIÓ CATALANA. CONCEPTE I EVOLUCIÓ FINS AVUI

Diu el conegut document de l'MDT de l'any 2004¹ que *“La independència dels Països Catalans no és res més (ni tampoc res menys) que una ruptura democràtica. És canviar democràticament una font de sobirania aliena per una de pròpia, d'acord amb l'àmbit nacional”*.

Aquell text recollia, en bona part, el sentiment creixent de frustració que s'anava estenent entre el poble català davant l'estancament de l'estat espanyol i les seves autonomies. I també davant una Constitució europea, una Unió establerta com a una simple agrupació d'Estats (un text que ben aviat havia de ser rebutjat per França i els Països Baixos en sengles referèndums). Aquella formulació de fa disset anys obria així unes perspectives que han permès al moviment nacional-popular català avançar en una perspectiva clara al llarg d'anys successius, cap a l'Autodeterminació i la Independència.

Publicat a
La Veu Ed. 08
09/04/2021

La gestació del concepte de ruptura democràtica era, doncs, ja aquell any 2004 el resultat de la combinació de diferents elements:

▫ D'una banda, *l'esgotament del sistema autonòmic* que havia portat al distanciament (aleshores se n'havia dit "desencís") de la població catalana envers l'estat espanyol en el seu conjunt: les raons eren diverses: opressió i exacció econòmica, estancament de la normalització social de la llengua catalana, abandó d'infraestructures econòmiques fonamentals (com l'eix mediterrani); immobilisme i discriminació creixents etc.

▫ D'altra banda, *l'anàlisi crítica de la Transició* del franquisme al règim monàrquic parlamentari que el va succeir (i continuar en molts aspectes), una anàlisi que denunciava que aquest nou règim s'hagués instaurat sense ruptura envers la dictadura precedent, una qüestió que era fonamental a l'hora de tenir consciència de les seves mancances.

Per això aquest opuscle de l'any 2004 assenyala l'horitzó de la Independència com "*el millor antídote contra el continuisme transfranquista*" i posa de manifest que representaria "*una ruptura democràtica que no s'havia produït [en el moment de la Transició]*". És per això que es proclama que "*tots els nostres esforços col·lectius han d'anar adreçats a rebutjar i a superar els vincles de submissió i a construir la nostra llibertat col·lectiva. Es tracta d'un procés que el nostre poble ha intentat de manera repetida però que en el moment present pot començar a fer-se realitat*".

El coneixement de l'engany de la Transició i el posicionament que se'n va derivar van ser, doncs, fonamentals perquè la consciència política arrelés en forma d'una ruptura democràtica necessària, una ruptura que havia de permetre posar fi a totes les rèmores de la dictadura, poder fer cau i net, començar totalment de nou una societat democràtica al servei del poble català.

El concepte de Ruptura Democràtica per la Independència (RDI) respon també, en el fons, a una formulació ja antiga, de l'independentisme combatiu dels anys 70 i 80, sobre el desenvolupament de la lluita. L'independentisme de l'època ja concebia la conquesta de la Independència com una ruptura política resultant d'una acumulació de forces del moviment nacional-popular fins a arribar a una hegemonia que permetés instaurar un règim democràtic que posés fi al règim monàrquic nascut de les entranyes de la dictadura espanyola. En el

camí de la societat socialista la conquesta de la Independència era concebuda, doncs, com un objectiu rupturista de tipus polític, el contingut social del qual seria definit pel tipus d'hegemonia existent en aquell moment al si de la societat catalana. Segons aquestes consideracions serà, doncs, la conjuntura en què tindrà lloc la ruptura allò que configurarà el contingut que prendrà aquest canvi que serà sempre, sens dubte, favorable als interessos de les classes populars, és a dir, situat com un avanç vers l'objectiu del socialisme.

Aquesta concepció pressuposava una disposició dels diferents sectors socials adequada, que s'ha vist confirmada en la pràctica de l'evolució del moviment independentista que hem anat veient al llarg dels darrers quaranta anys: hem pogut comprovar que les classes populars catalanes s'organitzaven a partir de l'articulació dels diferents àmbits populars en lluita per reivindicacions diverses arrelades al territori, d'ençà dels anys 80 del segle passat, una articulació que ha estat anomenada *Unitat Popular*. I, d'una manera complementària, la ruptura política amb el règim monàrquic (o *Ruptura Democràtica per la Independència - RDI*) hem vist que s'organitzava al llarg dels darrers setze anys en una gran confluència de masses que incloïa, a més de la Unitat Popular, tots els sectors socials contraris al règim monàrquic espanyol i partidaris d'un règim polític democràtic, expressat en els termes d'una República Catalana independent.

És evident que aquesta doble articulació (Unitat Popular i RDI) partia de fonaments socials diversos: així doncs, si la Unitat Popular s'ha anat construint sobre una base social de les classes populars en lluita; la ruptura independentista ha incorporat també sectors amplis de la petita burgesia i fins i tot els sectors de la mitjana burgesia més favorables a la participació democràtica i sensibles socialment.

Aquesta disposició dels grans àmbits de lluita en dos de fonamentals, aparentment tan simple i tan àmpliament assumida a grans trets, no ha estat fàcil de traduir a la pràctica en cada cas concret, tal com ho descrivim als punts següents.

Com s'ha anat configurant la RDI?

La Ruptura Democràtica per la Independència a Catalunya s'ha expressat, a partir de l'any 2005, per mitjà de la reivindicació del dret de decidir, una lluita encarnada en la coneguda Plataforma pel Dret a Decidir (PDD), creada l'any 2005 i que va iniciar el cicle de mobilitzacions que havien de continuar al

llarg de més una dècada: manifestacions de la PDD (2006-2007); manifestació contra la sentència del Tribunal Constitucional espanyol (2010); consultes sobre la Independència (2009-2011); consulta del 9N (2014), mobilitzacions de l'ANC (2012-2021 - sovint en col·laboració amb Òmnium Cultural), etc. L'acció de l'ANC (Assemblea Nacional Catalana) ha estat l'expressió més clara de la continuïtat en aquest àmbit ampli.

Al llarg d'aquestes experiències diverses, el concepte de Ruptura Democràtica per la Independència ha estat fonamental per a comprendre quin era, per a cada cas, el marc polític i social bàsic i quines eren les contradiccions que hi podien anar apareixent; això ha permès anar articulant un ventall polític i ideològic ampli que ha permès avançar.

La força d'aquesta acció de masses ha estat tan poderosa al si de la societat catalana que ha generat una nova pràctica social i política que ha tingut repercussions importants en tot el ventall ideològic del Principat de Catalunya: és per això que ha representat un veritable terratrèmol per al marc polític preexistent. El panorama dels partits polítics catalans ha estat objecte d'una forta sotragada: desintegració de CiU, arraconament de la línia política inicial de CDC, descens de la influència del PSC i d'ICV (i seqüeles) etc.

L'independentisme d'esquerra també ha estat afectat per la incidència del moviment popular per la Independència ja que el nou moviment de masses cap a la RDI no ha estat comprès pels sectors més esquerranistes de l'anomenada esquerra independentista que han considerat erròniament el moviment independentista massiu del segle XXI com un moviment burgès².

La RDI no ha estat una pràctica política inamovible: al llarg del temps s'ha expressat per mitjà de diferents organitzacions i pràctiques polítiques; no sols les que hem descrit més amunt sinó que diverses organitzacions s'han afegit de manera estable a la lluita (com Òmnium Cultural) o s'hi ha incorporat en accions o mobilitzacions concretes (antirepressives, de debat etc.). L'abast del moviment nacional popular situat dins les coordenades de la RDI és molt ampli i posseeix una dinàmica pròpia. I s'ha estès arreu de la Nació Catalana.

La influència *arreu dels Països Catalans* del moviment nacional-popular dins la dinàmica de la RDI ha estat també remarcable, no sols en termes de solidaritat (que sempre ha estat espontània i diligent)

sinó també en la construcció de dinàmiques pròpies dins uns referents democràtics i populars amplis. Com és sabut *l'ANC es va estendre a Catalunya Nord* on hi ha implantada una Assemblea territorial que constitueix la Regió 10 dins l'organigrama de la divisió geogràfica de l'entitat, establerta des dels inicis. La presència de l'ANC a Catalunya Nord ha ajudat a desenvolupar una consciència política popular de catalanitat que s'ha traduït en accions de solidaritat importants que han mobilitzat un nombre considerable de persones (incloent-hi representants electes del Nord) contra la repressió espanyola al sud de l'albera. *Al País Valencià la PDaD* (Plataforma pel Dret a Decidir, coneguda també com a 'Decidim') ha estat creada l'octubre del 2013 i ha estat portant a terme una activitat sistemàtica de conscienciació que ha anat sensibilitzant sectors creixents de la població en una perspectiva de Països Catalans (reciprocitat dels mitjans, agressions lingüístiques etc.) i amb una orientació democràtica, nacional i republicana. *L'Assemblea Sobirana de Mallorca (ASM)* és una organització independent dels partits polítics, constituïda a Mallorca l'octubre del 2014, i que ha anat sensibilitzant la població de l'illa entorn de les agressions de l'estat espanyol (espoliació fiscal, agressions a l'ús de la llengua, passivitat policíaca davant atacs de les bandes espanyolistes a les mobilitzacions populars etc.).

És important de remarcar que l'amplitud i la importància del moviment nacional-popular al Principat de Catalunya ha mostrat també una evolució en els continguts que s'han fet més sòlids a mesura que l'activitat mobilitzadora (de l'ANC, principalment) s'anava estenent. Políticament, l'ANC ha passat des de la reivindicació de l'"Estat propi" de l'any 2012, fins a la Independència (2013 – Via catalana cap a la Independència); i, més recentment, cap a la República (2015 – Via lliure a la República catalana). I socialment també va definint objectius més i més favorables a les classes populars. El moviment independentista és un moviment complex que tendeix a l'esquerra si entenem per això una posició favorable a la reivindicació dels drets socials i la igualtat. Aquesta evolució és conseqüència de l'adequació dels continguts polítics del moviment a la seva implantació creixent al si de nous sectors populars.

2. ANÀLISI DELS FETS DE LA TARDOR DEL 2017

Si bé el moviment nacional-popular democràtic s'ha anat estenent arreu dels Països Catalans, el fet és que la Ruptura, en la qual ha de culminar aquest moviment, tal com l'havia definit el concepte de la

RDI, no ha arribat a la seva culminació allà on tenia més possibilitats de fer-se efectiva, el Principat de Catalunya. És en aquest aspecte que és important analitzar els esdeveniments de la Tardor del 2017 perquè si, d'una banda, fou una prova de força i maduresa que s'aconseguís portar a terme la tasca ingent del Referèndum d'autodeterminació del 1er d'octubre aplegant tantes col·laboracions necessàries i superant tants d'obstacles, d'altra banda, per contra, el fet que la ruptura no tingués lloc mostra una greu contradicció que cal sotmetre a crítica.

És important, doncs, que examinem els diferents detalls importants d'aquells mesos, que exposarem en diferents epígrafs:

- A. Entorn del Referèndum.
- B. Un cop passat el Referèndum.
- C. Les declaracions d'octubre i la seva cua.
- D. Uns mots finals a tall de balanç.

2A. Entorn del Referèndum: encerts i mancances

Les setmanes i els mesos abans del referèndum l'independentisme va anar guanyant terreny en la preparació dels aspectes tècnics d'aquella consulta referendària. L'estat espanyol va fer diferents gestions per a impedir-ne la realització, empaitant impremtes i urnes, i assaltant diferents centres administratius i mediàtics, unes accions que finalment van ser infructuoses. L'experiència global en la preparació i el desenllaç del referèndum va demostrar un grau remarcable d'organització amb el resultat d'una participació popular massiva.

Cal remarcar també la capacitat mobilitzadora iniciada ja durant la jornada del 20 de setembre prèvia quan la guàrdia civil espanyola va assaltar diferents locals de la Generalitat de Catalunya i àmbits auxiliars de comunicació. La resposta va ser una mobilització massiva un fet que mostra una grau de maduració important i una gran cohesió del moviment.

I durant el dia 1er d'octubre mateix cal destacar l'organització, la mobilització i la convicció igualment massives que van fer que, al final de la diada, la participació i el funcionament haguessin estat molt importants, de manera que el referèndum fos globalment homologable, des del punt de vista polític³, amb altres referèndums realitzats universalment. La repressió de les forces d'ocupació,

en un cert nombre de col·legis electorals, no va impedir que s'aconseguís aquest resultat polític important.

Allò que no s'ha analitzat prou, però, són les mancances d'enfocament que van aparèixer, en l'endemig, en els grups polítics independentistes, més enllà dels aspectes tècnics que hem descrit resumidament. És sabut que els comportaments des de l'àrea governamental catalana van mostrar un cert nombre d'indecisions davant el referèndum, i sobretot després d'haver-se conegut l'ofensiva repressiva de les forces d'ocupació, indecisions que es van posar en evidència amb la pressió d'aquests sectors perquè, per exemple, es desconvocés el referèndum a la tarda, proposta que no va prosperar.

Aquest comportament revela, en una part dels dirigents institucionals, una concepció de tipus "simbòlic" (és a dir, no polític) del referèndum del 1er d'octubre. La manca de previsió en qüestions importants (com el fet de suposar que no hi haurien fortes càrregues de la policia i de la guàrdia civil), mostren un greu desconeixement de les formes de poder de l'estat espanyol, una mancança que demana una primera reflexió.

Una aproximació general que considero que es pot fer, doncs, i que abasta el conjunt del procés independentista, almenys des de l'any 2012 al 2017⁴, és l'existència, entre els dirigents vinculats a l'independentisme institucional, d'una limitació ideològica greu referent a la concepció de l'estat espanyol en el moment històric actual, com a estructura concreta de poder. Els sectors dirigents del procés independentista, força imbuïts de trets ideològics propis de la burgesia, han concebut la confrontació independentista com una mena de partida formal dins un 'joc democràtic', prescindint del caràcter fonamentalment opressor de l'Estat (opressor com a aparell de defensa d'una estructura de dominació determinada).

Cal partir del fet que l'estat espanyol havia mostrat repetidament la seva defensa fonamental dels interessos d'una oligarquia de caràcter monopolista, hereva i continuadora dels objectius fonamentals del franquisme. I cal veure un error greu en aquesta mancança d'anàlisi. Això és més evident, encara, si considerem que, amb motiu dels atemptats de caràcter islamofeixista del 17 i 18 d'agost previ al referèndum, ja s'havia fet evident fins on estaria disposat a arribar l'estat espanyol per a frenar l'exercici de l'autodeterminació de Catalunya.

2B. Passat el referèndum

El poble català va reaccionar els dies posteriors al referèndum de manera clara i contundent amb mobilitzacions importants com mereixien les agressions de les forces d'ocupació expressades més explícitament en els atacs del dia 1er d'octubre, i tot seguit també per l'arenga militarista del rei d'Espanya; la resposta popular fou ben explícita i decidida: tall de carreteres, aturada general etc. tot desplegant els Comitès de Defensa de la República (CDR).

La ceguesa analítica dels polítics independentistes institucionals respon, com ja ho hem remarcat, a la ideologia burgesa basada en dues premisses: el *formalisme polític* que hem comentat, i la *submissió al poder superior* (sigui l'estat espanyol, la Unió Europea o l'OTAN, o tots plegats), és a dir, una *ideologia subalterna*, unes característiques que s'han anat manifestant i que en situacions de crisi com les que emmarcaran tot el període analitzat, s'aniran mostrant cada dia amb més claredat i en forma d'objectius més nocius encara per a l'orientació del moviment.

2C. Les declaracions d'octubre i la seva cua

El moment de la declaració d'independència mostra, altre cop, dubtes i vacil·lacions com els que hem comentat més amunt. Tant la declaració/suspensió del dia 10 d'octubre, com la 'semi-declaració' del dia 27 del mateix mes (sense inscriure el text de la declaració al butlletí oficial, sense retirar els símbols del poder espanyol dels organismes oficials etc.), mostren la manca de consistència de les idees dels dirigents polítics.

No cal dir que les contradiccions i retards en aquestes preses de posició no van fer altra cosa que permetre una reorganització més fàcil de la reacció repressiva de l'estat espanyol

Dins aquest balanç resumit, es pot constatar simplement que les persones que van escollir, tot seguit, el camí de l'exili tenien un sentit polític més clar de quin era el fons real del poder de l'estat espanyol, que no pas aquells qui es van posar a l'abast de la detenció. Això s'hauria de considerar tan sols com una primera constatació de tipus general entorn de les mancances en l'anàlisi del poder fetes per uns i altres.

Les declaracions d'independència frustrades que tractem en aquest punt són la culminació de tot un

conjunt de decisions equivocades que la majoria de la direcció del moviment ha pres al llarg de tot el procés, una actitud política que ha mostrat que hi havia una part important d'aspectes fonamentals sense organitzar seriosament (des del paper de les forces de seguretat fins a la majoria de les famoses estructures d'estat). Tot plegat no fa més que engrandir la sospita que una part important de les forces governamentals catalanes vivien dins la previsió que el referèndum pogués fracassar ja en la seva mateixa execució material.

La responsabilitat d'aquests errors ha de ser compartida perquè no va existir una implicació prou profunda de les diferents forces polítiques ni un control suficient per part del moviment independentista en general, en moments tan crucials. Sense que fos possible un control total dels esdeveniments, cal criticar, doncs, la implicació insuficient de tots els agents polítics independentistes.

Contra l'*apologia de l'immobilisme* que s'ha fet des de sectors desmobilitzadors, cal combatre l'opinió expressada per alguns personatges que no han dubtat a afirmar que potser no s'hauria d'haver fet res aquella tardor: ni referèndum, ni declaració d'Independència. No cal dir que aquesta actitud encara és més absurda que les que hem exposat més amunt; perquè ha estat justament el fet de portar a terme fins al final les conseqüències del Referèndum, el que ha donat força al moviment independentista que, sense el referèndum ni la declaració consegüent no hauria provocat les reaccions del règim ni l'acció continuada del ventall de partits polítics i entitats que han portat a un estat d'opinió progressivament favorable a l'objectiu independentista. Sense la declaració d'Independència del dia 27 d'octubre, l'esforç per a la realització del referèndum hauria quedat diluït i la seva projecció política hauria restat anul·lada.

2D. A tall de balanç

El volum de textos que fan referència als darrers anys de procés independentista (2017-2021) és extraordinari. Es parla de centenars de llibres i de milers d'articles: una veritable allau d'informació i de valoracions. En general, però, en el conjunt de la producció escrita, on hi ha moltes opinions de caire estrictament personal, haig de confessar que no hi he trobat les anàlisis que caldria esperar passats més de tres anys de la realització del referèndum de l'octubre del 2017. A parer meu s'ha imposat força un estil que podríem anomenar de divulgació

periodística. Això és el resultat, crec, de la banalització de la política centrada en l'activitat electoral, on tot el que es diu o s'escriu té com a objectiu l'obtenció de l'assentiment (és a dir, del vot) de l'espectador sense considerar la solidesa de les afirmacions.

Això no ha ajudat a tenir una idea clara entorn dels fets de la tardor del 2017. Algunes actituds crítiques han denunciat, com a causa dels errors del moment, una manca de valentia dels dirigents polítics, com si la independència depengués tan sols del grau d'atreviment d'aquests dirigents. La meua opinió crítica és més general i no tan conjuntural. Ha estat una qüestió derivada d'una ideologia dels dirigents allò que ha fet que no tinguessin la capacitat d'analitzar la situació d'una manera adequada. A la meua manera de veure hi ha dos aspectes principals a remarcar com ja ho hem apuntat més amunt: la primera és *la ideologia autonomista i democratista* d'arrel burgesa que va portar els dirigents a pensar que l'estat espanyol no gosaria apallissar la població que votava; i a confiar en una Europa "democràtica"⁵, per damunt de tot, que sempre estaria al costat dels drets democràtics. I la segona és la que he anomenat *ideologia subalterna*, derivada de la primera que espera, per a assolir els objectius, sempre una intervenció salvadora d'algú considerat superior, de l'exterior, ja sigui del govern d'Espanya o d'algun organisme internacional.

Aquestes errades en la concepció dels fets socials i polítics han portat a comportaments incoherents, entre els quals una proposta errònia d'una transició "de la llei a la llei"⁶ i, al capdavant, no haver preparat les condicions necessàries per a la conquesta i el manteniment durador de la Independència.

3. EVOLUCIÓ DE LES POSICIONS INDEPENDENTISTES PRINCIPALS DESPRÉS DEL 2017

Les mancances detectades l'octubre del 2017 (com les resultants de la ideologia subalterna) que mostraven diferents indecisions i una preparació insuficient de les tasques de ruptura es van traduir en unes línies cada vegada més definides que és important descriure a grans trets. Podem dir que l'independentisme s'ha anat trobant desviat principalment per dos discursos estèrils:

- D'una banda les expressions incoherents d'un "*rupturisme infantil*" que encara no ha assumit que la victòria política de l'octubre del 2017 es va veure frustrada per una ofensiva repressiva de l'estat espanyol, i que continua propugnant solucions màgiques, com per exemple declarar la

independència sense dotar-nos de les mínimes condicions necessàries per a fer front als atacs.

- I d'altra banda, i tant o més perillosa, un "*negacionisme neo-autonomista*" que emparant-se en una suposada incapacitat de resposta a la repressió, no fa sinó menystenir les importants mobilitzacions de les tardors del 2017 i del 2019 i deslegitimar qualsevol estratègia de ruptura, mirant de justificar així el que no és res més que un nou intent d'acomodar-se al règim autonòmic dins la monarquia espanyola.

Més enllà d'aquestes dues posicions, s'ha anat definint un tercer espai més elaborat que afirma que el 1r d'Octubre del 2017 és un moment fundacional, un exemple com pocs al llarg de la història d'autoorganització popular i d'exercici de la sobirania davant l'estat i les oligarquies. Fou el fet cabdal que havia de permetre la maduració política del moviment independentista i republicà, en la mesura que despullà completament el caràcter autoritari i irreformable de l'estat espanyol, i va fer palesa la necessitat de desplegar, a través de la confrontació democràtica, una estratègia republicana de ruptura.

Contra el lema inconsistent del "*no som prou nombrosos*", aquest espai en creixement proclama que "*ens calen eines potents*". Es parteix de la constatació realista que l'estat espanyol ja ha expressat, d'una manera ben explícita, que mai (ni amb un 52%, ni amb un 80% dels vots), s'avindrà a reconèixer el nostre poble com a font de sobirania. L'únic camí és la lluita sorda i constant, la confrontació democràtica; i el que cal és preparar les condicions objectives per a sortir triomfants de la confrontació. Aprofundim en aquesta idea en el punt cinquè d'aquest escrit.

4. PRECISIÓ DE PRINCIPI EN ELS CONCEPTES I ELS TERMES

El debat intern en l'independentisme es troba avui distorsionat a causa de la confusió existent entorn de conceptes bàsics; i també per l'ús poc precís que es fa de les paraules. El discurs habitual d'un nombre massa extens de líders i militants de l'independentisme es troba ple d'afirmacions desorientadores o poc sòlides pròpies del llenguatge superficial dels mitjans de comunicació que cerca tan sols l'acudit fàcil sense partir de la necessitat de coherència de tot raonament que pugui servir per a una acció política eficaç. La majoria de lemes en curs són tan sols eslògans buits que no serveixen per a entendre res; i, el que és pitjor, és que sovint aquests falsos lemes només són objecte de crítiques

superficials o d'exabruptes que encara beneficien els autors dels falsos missatges. Això permet als seus autors refugiar-se en una postura victimista i, així, evitar el debat i la dialèctica propis del contrast entre punts de vista que permet avançar.

L'única sortida per a superar aquest estancament és la dinamització d'*una crítica sistemàtica* de totes les pseudoargumentacions que tant perjudiquen el nostre moviment. Parteixo de la consideració que cal portar a terme aquesta tasca crítica en tres àrees especialment sensibles per la seva importància en l'orientació de la lluita independentista:

A. En la comprensió del *fonament social* de la lluita independentista de masses a partir del coneixement del suport social que té la lluita i també de la percepció de les seves contradiccions. La realitat és complexa i no es pot caure en la simplificació.

B. Sobre el caràcter fonamental de la confrontació independentista com a *pugna creixent entre legitimitats*: combatent la legitimació del poder decadent del règim monàrquic espanyol; i amb la legitimació constant del poder emergent de la República catalana independent. Només l'erosió del poder del règim monàrquic pot portar a la seva superació.

C. Sobre *la denominació adequada del règim monàrquic espanyol i dels seus agents polítics*.

Cal superar l'ambigüitat en les definicions i evitar les denominacions que amaguen la realitat.

Farem tan sols una descripció molt general de les errades de base que es poden produir en cadascuna d'aquestes àrees i que generen falsos debats que no permeten avançar.

4A. Sobre la comprensió del fonament social

Pel que fa la comprensió del *fonament social* de la lluita independentista de masses cal partir del fonament ja establert per l'independentisme d'esquerra fa un grapat d'anys que la ruptura independentista s'ha de produir amb el suport del conjunt de les classes populars i també amb l'aportació d'aquells sectors de la petita i mitjana burgesia fermament democràtics i amb conviccions i sensibilitat social. Aquesta configuració socialment àmplia no contradiu la necessitat d'organitzar alhora l'articulació sòlida d'una Unitat Popular que pugui agrupar les forces mobilitzadores de tots els sectors en lluita pels drets socials en una orientació independentista i emancipadora. L'esquerranisme

present encara avui al si de l'independentisme, influit per les distorsions de l'espanyolisme suposadament d'esquerra té moltes dificultats per a assumir la responsabilitat d'abordar el fonament social ampli de la ruptura independentista. És evident que, com tota proposta social i política àmplia, es tracta d'un àmbit que ha arrossegat, arrossega i arrossegarà importants contradiccions com a resultat de la diversitat social i ideològica interna, i els prejudicis heretats del passat (espanyolisme, esquerranisme, posicions contràries a la ruptura ... i fins i tot restes d'ideologia reaccionària⁷ però la lluita ideològica i el debat intern permetrà anar-les superant com ha estat el cas fins al moment present en què el conjunt del moviment ha anat afermant les seves bases polítiques favorables a les classes populars en la mesura que ha anat arrelant socialment. La superació de les contradiccions al si del moviment independentista de masses demana la desaparició del sectarisme que impedeix el debat creatiu.

4B. Sobre el caràcter fonamental de la confrontació independentista com a contrast de legitimitacions

Sobre el caràcter fonamental de la confrontació independentista com a *contrast de legitimitacions* cal dir que es tracta de la qüestió de fons de la ruptura independentista, l'única que permet situar aquest objectiu en una línia de modificació progressiva de la correlació de forces entre les classes populars catalanes i el poder del règim monàrquic espanyol. Es tracta de la dialèctica bàsica d'aquest procés de confrontació i l'eix que hauria de ser present en tota argumentació independentista ben fonamentada pel fet que és el resultat de l'observació de les lluites per la independència al llarg de més d'un segle d'història, en les lluites anticolonialistes i també en els moviments europeus d'emancipació nacional. Desenvoluparem amb més detall aquest punt al capítol 5, següent.

L'ús abusiu de formulacions reduccionistes (com un nou embat, un nou octubre, un nou referèndum, el recurs vague a la desobediència etc.) es pot justificar com una necessitat retòrica auxiliar o com a horitzó tàctic per a la propaganda en un moment concret, però mai no haurien de servir per a bandejar la dialèctica fonamental profunda com a torcebraç (o pugna) de legitimitacions, que caldrà recordar al llarg de tot el procés de confrontació independentista.

4C. Sobre la denominació adequada del règim monàrquic espanyol i dels seus agents polítics

Sobre *la denominació adequada del règim monàrquic espanyol i dels seus agents polítics*, ens

hem de d'esforçar sobretot en l'ús precís dels termes que ajuden a tenir una idea més clara de la confrontació i que, per tant, poden contribuir més directament a l'avanç de l'independentisme. L'entorn del poder (per mitjà del discurs polític directe o per mitjà de l'acció dels mitjans de comunicació) va generant denominacions i formulacions que no ajuden a la clarificació de les posicions i és per això que han de ser posades permanentment en qüestió pel moviment popular que s'ha de fonamentar en les designacions més clares i adequades. Cal aprofundir en la tria del nom de cada cosa, en diferents àmbits:

Pel que fa a les *formes de poder* és, per exemple, poc adequat servir-se de la denominació 'estat profund' (i encara menys de la forma anglesa 'deep state') pel fet que ajuda a accentuar la idea de secretisme tan grata al poder mateix. Tal com ho hem explicat a l'article recent "L'enfonsament de la monarquia i les nostres tasques" publicat a Llibertat.cat allò que hi anomenem el 'Complex Monàrquic' no és altra cosa que el cor de l'Estat espanyol, és l'estat pur i dur; i no cal cercar-hi eufemismes per a designar-lo. El nom '*Estat*' - tot sol - és molt més precís i adequat.

Sobre els *agents polítics contraris a la independència* la denominació habitual utilitzada per la majoria d'independentistes - com a '*unionistes*' -, per exemple, no és adequada. I encara ho és menys la denominació de '*constitucionalistes*' que s'autoatribueixen pretenent així legitimar-se. Tenint en compte els posicionament fonamentals respecte del poder, aquestes persones i grups han de ser denominats amb molta més precisió i propietat '*monàrquics*'. Així, per exemple, el que defineix la posició del PSC i el PSOE és la seva actitud de defensa del règim monàrquic. Són, doncs, a dreta llei, partits monàrquics.

D'altra banda, un grup com Ciudadanos, a part de ser monàrquic poden ser qualificats també pròpiament (pel fet d'haver portat a terme atacs de carrer de caràcter falangista), com a grups '*falangistes*' o '*feixistes*'. La denominació '*ultra dreta*' aplicat a grups com Vox, desfigura també la realitat i serveix sobretot per a suavitzar la funció d'altres grups espanyolistes com el PP, Ciudadanos o el PSOE, que resulten embellits per contrast. Vox ha de ser anomenat amb més precisió com un grup '*espanyolista-feixista*' i també com a grup '*monàrquic-feixistoide*', per exemple. Aquests errors en l'anàlisi i la qualificació dels diferents grups espanyolistes han influït en els comportaments negatius d'àmbits representatius de la societat catalana. L'independentisme institucional es va equivocar considerant els partits de caràcter

falangista com Ciudadanos, com si fossin "forces democràtiques" i es va posar en disposició de tractar-los volentersament (als mitjans de comunicació, per exemple) com a opcions 'democràtiques', quan la seva funció no ha estat mai el foment del debat polític sinó tan sols impedir, per tots els mitjans, la circulació de les idees, promovent eslògans confusionaris, idees intoxicadores i accions obstruccionistes, per mitjà d'atacs violents al carrer, amb l'únic propòsit de frenar les crítiques a l'estat espanyol i organitzant "contra-mobilitzacions" que tenien com a objectiu privar fins i tot del dret a la protesta, comportament que, com és sabut, és característic de l'acció pròpiament feixista. La clarificació dels conceptes és, doncs, una activitat imprescindible.

D'altra banda, en el camp de la *lluita antirepressiva*, existeixen formulacions poc encertades com la que assenyala que, des de les esferes del poder, s'actua per '*venjança*'. Aquest terme no és adequat perquè la venjança pressuposa la resposta (que pot ser justa) a una agressió prèvia. I no és el cas. La denominació adequada hauria de ser 'l'abús' que practica per exemple la judicatura espanyola. És més precís, per tant, parlar d'*abús* o de *comportament abusiu*.

El llenguatge ha de servir, doncs, per a posar en evidència més clarament les contradiccions. I cal evitar, lògicament, tot ús de la llengua que disfressi la realitat.

5. FONAMENTS I DINÀMIQUES PRINCIPALS PER A AVANÇAR CAP A LA RUPTURA.

El redreçament de la lluita per la Independència vindrà de la capacitat de construir un moviment sobre unes noves bases que, segons les nostres consideracions, es troben continuant l'esforç de clarificació que hem proposat al llarg d'aquest escrit. Des d'un punt de vista general els aspectes que ens convé conèixer bé són:

- A. El règim monàrquic espanyol i les ideologies i classes socials en presència
- B. La dialèctica fonamental en el procés de ruptura.
- C. L'articulació adequada dels diferents elements.

5A. Anàlisi del règim monàrquic espanyol i de les ideologies i classes socials en presència

Segons que hem exposat en un article breu recent ja citat "L'enfonsament de la monarquia i les nostres

tasques" el règim monàrquic és encapçalat per un triangle de forces socials que es pot resumir en 1. *l'exèrcit*; 2. *les estructures judicials*; 3. *el monopoli financers i de consum captiu*, un triangle de poder encapçalat-coordinat per mitjà de *la figura del rei d'Espanya*. La monarquia és, doncs, una mena de lligam essencial que apuntala l'edifici, sense la qual tot el conjunt trontolla. Aquest triangle i les estructures que l'embolcallen (que hem anomenat 'Complex Monàrquic') no són, doncs, cap 'estat profund' com ja ho hem comentat a l'apartat precedent. Són simplement 'l'estat' ta com és realment i tal com l'hem de conèixer.

Es tracta d'un Estat representatiu de l'oligarquia espanyola que va sortir reforçada per mitjà del franquisme. Una oligarquia que compta amb el suport actiu de la burgesia catalana (especialment de l'alta burgesia financera, representada per la Caixa (Caixabank) i el Banc de Sabadell, per a anomenar un parell d'exemples significatius.

Conèixer bé com funciona l'estat espanyol ens permet ser conscients de fenòmens impulsats pel Complex Monàrquic d'una manera conscient, com ho va ser el cop d'estat del 23 de febrer del 1981 i tota la pressió contra l'Autogovern de Catalunya per mitjà de la llei coneguda com a LOAPA, la mobilització contra el català per mitjà de manifestos successius i la promoció del secessionisme lingüístic, l'ofensiva dels GAL contra el moviment d'alliberament basc, les bandes feixistes al País Valencià amb atemptats i assassinats etc. I ens permet veure també en l'ascens de Ciudadanos i el seu declivi; i en l'encimbellament del ministre Illa com a cap de llista del PSC-PSOE a Catalunya i en l'ascens de Vox, operacions d'Estat⁸. Aquesta percepció facilita la identificació de les actuacions del poder que ens és contrari i, per tant, també la tasca de combatre'l.

5B. La dialèctica fonamental en el procés de ruptura

Es tracta d'un aspecte que ja hem insinuat al punt 5, precedent. Insistirem ara en el fet que cal conèixer quina és la dialèctica fonamental en el procés de ruptura, perquè és en aquest aspecte que caldrà centrar els esforços de mobilització i de lluita ideològica.

El concepte estratègic entorn de la dialèctica que té lloc en la ruptura independentista, tal com Poble Lliure l'ha anat definint d'ençà de l'any 2018 (*Estratègia i acció republicana*, abril 2018) i l'ha concretat darrerament (*La lluita per la República catalana independent*, abril 2021) es fonamenta en

la dinàmica essencial dels processos d'independència que pren la forma d'una lluita contra l'ocupació que enfronta el poder ocupant existent amb el poder emergent que s'hi oposa. És a dir, que es fonamenta en un *procés de conscienciació popular* que ha de permetre la superació d'aquesta pugna de poders; i això no és possible per mitjà d'un sol acte en què tindria lloc 'un nou embat' o 'un nou octubre'. Sense una tasca intensa de *mobilització, resistència, dinamització i crítica-i-denúncia a fons*, que vagi produint el decantament necessari de la població, no s'hauran pogut crear les condicions per a la ruptura. Reduir aquest procés complex a un nou episodi puntual pot crear formes de falsa consciència pròximes a les proclames 'màgiques' a què ens havien acostumat algunes versions de l'independentisme abans del 2017. Aquesta perspectiva de la necessitat de l'erosió del poder del règim monàrquic i del reforçament permanent de la legitimació del poder emergent (en forma de govern provisional o d'una altra instància rupturista del mateix ordre) hauria de ser present en tota formulació de la ruptura independentista.

5C. L'articulació adequada dels diferents elements

Es tracta d'un aspecte fonamental per tal d'aconseguir que el moviment independentista prengui una dinàmica pròpia, tot superant les contradiccions que engavanyen avui el moviment. Es tracta de trobar la disposició adequada de diferents elements fonamentals com ho són, per exemple, *el moviment nacional-popular* en sentit ampli, *les institucions* representatives catalanes i *les instàncies polítiques de l'exterior*, principalment el Consell per la República. Aquesta articulació s'ha de fonamentar en unes premisses que cal respectar:

La primera és que *les institucions* (autonòmiques, municipals etc.) són instàncies que es mouen dins el marc polític del règim monàrquic espanyol i pel fet d'estar sotmeses de manera permanent al seu control repressiu, *no poden de cap manera pretendre dirigir el procés de ruptura* cap a la Independència. La funció de les institucions s'hauria de situar com un element (que pot ser important) de suport a la lluita per la Independència, impeding que caiguin en mans de l'enemic i resultin sotmeses al seu control polític i ideològic. La funció de les institucions catalanes hauria de ser d'anar afavorint la lluita al llarg de les diferents fases que caldrà anar superant en el camí de la Independència.

La segona premissa és que és que *les entitats que actuen dins la legalitat espanyola* (els partits i també

organitzacions de masses, com l'ANC, Òmnium Cultural etc.) *no són les instàncies adequades per a portar a terme la ruptura fins a les darreres conseqüències*. Caldrà, doncs, situar una part del moviment fora de la legalitat espanyola perquè pugui arribar allà on les organitzacions no poden.

La tercera premissa és que *la direcció del moviment* no es pot portar *ni des de la presó ni des de l'exili* a causa del xantatge permanent a què són sotmeses les persones que es troben en aquesta situació de coacció. *La situació d'exili* permet, però, una certa capacitat d'acció lliure i, des d'aquesta posició, és possible portar a terme una *acció de caràcter rupturista*; i és per aquesta raó que el Consell per la República que s'ha constituït a Bèlgica i que ha creat una xarxa de Consells Locals a l'interior, té la possibilitat de contribuir activament a la Ruptura Independentista.

A partir d'aquestes premisses les instàncies on s'han de prendre les decisions de conjunt del moviment s'han de formar *de manera col·lectiva* vetllant perquè cap dels tres àmbits enunciats (interior, exili, presó) hi pugui tenir un pes determinant *i tot reservant diferents estructures fora de la legalitat espanyola*.

La Ruptura Democràtica per la Independència és, doncs, un procés inconclús. I per tal de dinamitzar-lo cal un canvi en profunditat a molt diferents nivells: en la ideologia sobre aspectes fonamentals; en la valoració crítica dels diferents àmbits de lluita i en la millor disposició per a articular-los. Per a això cal garantir en primer lloc, i en el temps més curt possible, un millorament substancial de *les condicions de base per a lluita, que són la consciència política i la mobilització*.

L'articulació adequada, que hem considerat una de les bases per a fer efectiu el moviment independentista no serà, doncs, possible sense l'augment de la consciència de totes i cadascuna de les persones i organitzacions del moviment, ni sense una organització renovada i disposada a la mobilització permanent que comporti la legitimació creixent de les instàncies republicanes i l'erosió progressiva del règim monàrquic espanyol.

NOTES

1. Es tracta de l'opuscle "Ara és el moment de la Ruptura Democràtica per la Independència" publicat

per l'MDT l'octubre de l'any 2004.

2. És un fet conegut que un grup polític com Endavant ha considerat, per exemple, tant les Consultes, com l'ANC una forma política de "la dreta". I que dins l'organització juvenil Arran s'ha estat prohibint als seus membres, sota risc d'expulsió, donar cap mena de suport a l'ANC.

3. No faig referència als estàndards formals, sempre variables, sinó al veritable pes polític del fet. Des del punt de vista de les dades, s'ha explicat prou que, malgrat la repressió, el referèndum va esdevenir d'un nivell homologable.

4. El període dels anys 2012 al 2017 és un espai de temps en què el moviment independentista de masses mostra un primer nivell important d'organització i dinamització i per això el prenem com a objecte d'anàlisi en el cas que ens ocupa.

5. Una Europa dels estats, uns estats formats a imitació de les monarquies absolutes, regits a més per criteris capitalistes a ultrança i conxorxats després de la segona guerra mundial en una aliança de caràcter conservador. Poca cosa se'n podia esperar, globalment, d'aquesta Europa davant una experiència de mobilització popular de masses com la nostra, en defensa del dret d'autodeterminació.

6. Només observant la llei de transitorietat jurídica (que preveia el manteniment del mateixos jutges actuals) n'hi ha prou per a copsar la concepció equivocada que es tenia, entre els sectors dirigents, de la situació real i de les característiques pròpies de la ruptura.

7. D'aquí la necessitat de fer les anàlisis polítiques partint de la consideració de les ideologies socials dels diferents sectors, una perspectiva que permet situar d'una manera objectiva la crítica de les diferents posicions i combatre-les superant el simple atac personal.

8. També podrien rebre aquesta qualificació els atemptats islamofeixistes dels dies 17 i 18 d'agost del 2017 a Barcelona i Cambrils a causa dels interrogants que el comportament dels serveis secrets espanyols ha deixat sense resoldre.

Contra el neoindependentisme anacional

Ferran Lupescu

Publicat a
La Veu Ed. 08
09/04/2021

El procés d'independència del Principat presenta tot de paradoxes insòlites, però una de central és aquesta: s'ha lluitat per la independència de la nació renegant de tots aquells atributs que identifiquen el país com a nació; que en fan una nació i, per això, la qualifiquen com a titular del dret d'autodeterminació que s'invoca. I això, en una nació oprimida de llarga experiència en la lluita per les llibertats nacionals; que, recordem-ho, és la forma que pren la lluita pels drets político-socials en el cas concret de les nacions oprimides.

L'afirmació, és clar, cal matisar-la: han estat les cúpules político-institucionals, que han generat i divulgat la propaganda anacional en una temptativa insistent d'intoxicar-hi el poble. Pel que fa a les masses, ben al contrari, hi ha motius per a sospitar que llur viratge independentista ha estat una mena de reacció defensiva en percebre instintivament, per fi!, que hi havia en marxa un procés d'absorció nacional, potser a un pam de fer el tomb. En aquest aspecte, com en tants d'altres, hi ha un divorci creixent entre la cúpula político-institucional i la massa popular mobilitzada; un hiat que la jerarquia pseudoindependentista no cessa d'alimentar a còpia d'astracanades degradants.

Centrem la qüestió, doncs: des de l'arrencada del procés independentista, el 2012, l'hegemonia ideològica, al si del moviment nacional, l'han tingut forces polítiques i organitzacions socials que no són pas allò que hem entès sempre com a *independentisme*, sinó que conformen el que podem definir com a *neoindependentisme anacional*:

▫ *neoindependentisme* en tant que nouvinguts a la causa. Això, en si, no és cap problema; ans al contrari, atènyer l'hegemonia social ha estat sempre l'objectiu de l'independentisme històric. El problema no rau pas en les masses desvetllades recentment; rau

en el mapa mental d'aqueixes cúpules neoindependentistes: es converteixen a la causa com qui cau del cavall sobtadament, però mancant de tot el pòsit ideològic-formatiu i de l'experiència històrica madurada que són propis de l'independentisme històric; però, i sobretot, arrossegant, en canvi, tot el pes mort de l'autonomisme, en termes ideològics, polítics i socials.

▫ *anacional*, és clar, per aquest mateix pes mort, en funció del qual, i en contrast obert amb tota forma d'independentisme històric, aquest corrent combrega amb postulats anacionals. Exemplifica força bé la versió postmoderna de la quadratura del cercle.

En definitiva, el *neoindependentisme anacional* és un corrent polític, d'arrel ideològicament postmoderna, que, ben correctament, reivindica la independència per motius de qualitat democràtica, de drets socioeconòmics, etc.; però que alhora, i de forma aberrant, descarta explícitament tota motivació pròpiament nacionalitària, com si hi fos incompatible o incongruent. En si mateixa, aquesta concepció falsària de la qüestió nacional denota l'alienació provinciana dels formuladors, que, contra tota l'experiència acumulada del país, calquen nèciament les teoritzacions postmodernes d'un cert creacionisme nacional marcià, objectivament al servei de l'ultranacionalisme estatista.

En efecte, l'anacionalisme abstrau o, fins i tot, desestima obertament, la centralitat estratègica d'aquelles característiques nacionalitàries (llengua, cultura, història, etc.) que són, precisament, les que individualitzen el territori, cohesionen la població i legitimen la lluita. Aquelles característiques sense les quals no hi hauria nació ni, menys encara, moviment independentista. Com deia Julià de Jòdar en un

article de Vilaweb el 24 de març (referint-se al pacte entre ERC i la CUP): “Que, per acabar-ho d'adobar, els pilars de la nació—cultura i llengua— no hi compareguin, vol dir fins a quin punt una visió reduccionista de l'alliberament nacional el deixa orfe de poder material—perquè la llengua i la cultura no són pas béns simbòlics, sinó constitutius d'una ben concreta realitat, indústries culturals a banda. Si no és que ja pensem en termes de república multilingüe, on el català haurà de perviure com el gènere homínid a Olduvai.”

El neoindependentisme anacional, doncs, ignora olímpicament el *fet* nacional en si. A més, desqualifica la consciència nacional, banalitzada com a identitarisme o criminalitzada amb acusacions d'etnicisme (hi tornem més avall). O sigui: l'anacionalisme comparteix l'univers referencial de l'etnocidisme, sovint fins a interioritzar-ne els pseudoarguments.

En conseqüència, el neoindependentisme anacional, de manera implícita o explícita, renuncia a l'alliberament nacional, començant per la normalització lingüística mateix, amb què convalida els efectes etnocides de l'opressió nacional, a la manera alienada i neocolonial de l'Àfrica subsahariana. De fet, l'anacionalisme ve a ésser una importació Europa endins d'aquesta lògica neocolonial comprovadament suïcida, o inoperant, que ara hom vol aclimatar arreu.

Concretem-hi: el neoindependentisme anacional no cerca pas l'alliberament nacional, o sigui, la independència d'una *nació* concreta. En comptes de l'alliberament nacional propugna el projecte distòpic d'un Estat anacional, en el sentit postmodern del terme. És a dir, cerca la independència d'una “comunitat política” territorialitzada, però anacional.

Examinem-ho en les parts components:

- una “comunitat” definida en termes merament i exclusivament polítics, i no nacionalitaris.
- una “comunitat política”, això sí, territorialitzada, però en els termes de la divisió administrativo-territorial de l'Estat matriu, és a dir, fent abstracció de la realitat etnolingüística, ben bé amb la lògica perversa a què hom sotmet el dret d'autodeterminació en el cas de les colònies tercermundistes. O sigui: l'àmbit d'actuació és el Principat per mer accident geogràfic; un “sobre buit” luxemburguista, sense cap especificitat.
- una “comunitat política territorialitzada”, sí, però (insistim-hi) mancada de contingut pròpiament *nacional*, és a dir, sense la mena de referents lingüístico-culturals comuns, ni l'arrelament en la història concreta, que (valgui la redundància) individuen els països, cohesionen les societats i hi possibiliten l'exercici dels drets polítics i socioeconòmics. D'aquesta manera, i inevitablement, serien els referents de l'antic Estat opressor els que, per defecte, dotarien aquesta amalgama neocolonial d'un vernís de societat cohesionada. D'ací la reivindicació junquerista de l'oficialitat de l'espanyol. Objectivament, es tracta d'un projecte de submissió neocolonial *à l'africaine*, en efecte.

No acaba d'entendre's, doncs, què qualificaria aqueixa “comunitat política territorialitzada” com a subjecte de drets col·lectius, fora del caprici identitarista, que no pas, diguem-ne, identitari.¹ Dit altrament: si el fet nacional “no importa”, ¿per què qüestionar l'Estat opressor? Si el contingut del projecte és político-social i no nacionalitari, ¿per què no desenvolupar-lo aprofitant el marc de l'Estat opressor, que és un àmbit ja constituït?

En el procés d'independència del Principat, com dèiem més amunt, l'hegemonia político-ideològica ha estat en mans d'aquesta mena de neoindependentisme anacional (de base filosòfico-ideològica ben prima, d'altra banda). Ha estat hegemònic, incongruentment, en força mitjans de comunicació catalanòfons, que, d'aquesta manera, treballen *contra* la normalització de la llengua que usen. Però, sobretot, l'han alimentat els partits neoindependentista-anacionals arrepapats en les instàncies de poder autonòmic i les corresponents corretges de transmissió.

De qui parlem? Parlem de postpujolisme i ex-
psoisme sociològics. Parlem de líders prestigioses

predicant el bilingüisme en mítings de l'ANC i beneint-lo en manifestos d'Òmnium. Parlem de l'ANC fent enquestes sobre el règim lingüístic de la Catalunya independent en què l'oficialitat exclusiva del català ni es llistava entre les opcions, no fos que la gent la triés. Parlem de tècnics de normalització lingüística blasmant els conceptes de territorialitat i de llengua pròpia (ja l'any 2000!). Parlem de presumptes independentistes culpabilitzant la catalanitat amb els mateixos pseudoarguments hispanosupremacistes de l'espanyolisme de sempre. Parlem de quatre ultrasquerranistes tan, però tan *progres*, que l'única “identitat” que troben respectable és la de la tribu urbana que són (exemple notori d'identitarisme pròpiament dit). Parlem, per damunt de tot, del junquerisme, nucli condensador i centre de dispersió de tot plegat, en campanya constant en pro de l'espanyol i contra el català des del 2012 i amb amplis canals de propaganda a les ordres incondicionalment (qui diu “canals” diu *Ara*, *Nació Digital*, manta tertúlia radiofònica i televisiva, etc., etc.)

Com que l'anacionalisme comparteix la ideologia i el pseudoargumentari de l'etnocidisme, hem vist representants destacats del neoindependentisme anacional principatí (per exemple, Oriol Junqueras, Artur Mas, Carme Forcadell, Joan Manuel Tresserras) defensant el bilingüisme imposat per l'Estat opressor, que condemna la llengua oprimida a la substitució. Alguns extremistes d'aquest corrent (per exemple, Sergi Sol) arriben a bescantar la promoció del català a llengua comuna com a supremacisme autoritari, artificiós, elitista i contraproduent, alhora que encensen el monolingüisme en espanyol i la submissió bilingüista dels catalanòfons com a fets naturals, espontanis, legítims i populars.² És a dir, reproduïen obedientment la ideologia del colonialisme espanyolista més ultrat, amb què cooperen a desprestigiar el català i a perpetuar l'hegemonia de l'espanyol. I això, tot just al moment històric que la pressió substitutòria ateny tal ritme d'intensitat que, objectivament, força la comunitat lingüística catalana a triar entre fer conscientment un salt endavant, un viratge radical cap a la normalització plena, ara que encara s'hi és a temps; o bé deixar-se sebollir passivament en una espiral irreversible cap a la substitució.

Com denunciava Joan Ramon Resina en un article de *Vilaweb*, pel febrer de 2021: “Si la identitat serveix arreu per a cimentar els grups humans, en el context polític català és en canvi l'objecte a demolar o, dit en termes postmoderns, a desconstruir”. En efecte, des d'aqueixa síndrome d'Estocolm el

neoindependentisme anacional ha desplegat tot un ventall d'estratègies retòriques que, en boca d'altri, qualsevol identificaria com a espanyolisme integrista, centrades a desqualificar sistemàticament el patriotisme català (la defensa dels drets nacionals del poble català) com a "nacionalisme", "identitarisme" i "eticisme". Vegem-ho:

▫ simptomàticament, el primer terme, *nacionalisme*, l'interpreten en el sentit més pejoratiu, o sigui, en la línia més obtusament nacional-estatista, exactament com faria qualsevol editorialista de la Brunete mediàtica: el nacionalisme (el català, per descomptat, que l'espanyol, ja se sap, no existeix) fóra un moviment autoritari, reaccionari, xovinista-xenòfob, etc., etc. Menteixen a plena consciència, és clar, així sobre el passat com sobre el present, i els consta que amb aquesta injúria fan el joc al mateix espanyolisme que continua massacrant-nos com ha fet sempre. Hom diria que l'única explicació racional d'aqueixa actitud és que, ultra estar corcats d'autoodi emfàtic, els anacionalistes nostrats cerquen fer la pilota als típics supremacistes prepotents que es fan la pobra víctima, aviam si així es decideixen a votar la imitació en comptes del producte genuí ("ampliar la base", en diuen).

▫ els altres dos termes els apliquen a tort. Perquè els consta sobradament que ací no hi ha pas cap *identitarisme* postmodern; el moviment nacional català reivindica una *identitat* col·lectiva ben real, d'arrels multiseulars, i no pas cap invenció microgrupala postmoderna.³ Anàlogament, el moviment nacional català rebutja explícitament tot exclusivisme sanguini ni remotament acostat a allò que és, concretament, l'*eticisme*; una imputació difícil de sostenir, amb la majoria independentista reclamant l'acollida d'exiliats del terror islamofeixista, i amb bon nombre d'al·lòfons (no tan sols hispanòfons) solidaritzant-se (en català) amb la causa d'aquest país que saben seu.

De la mateixa manera, força líders del neoindependentisme anacional desestimen la catalanitat com a punt de trobada i referent comú de tot el poble. Breu: per al neoindependentisme anacional, com per al PSC (PSC-PSOE) des dels anys vuitanta, com per a Ciudadanos i altres *manifiestos* des de sempre, "a Espanya, l'espanyol uneix; a Catalunya, el català separa".⁴ D'ací la fixació en missatges que, lògicament, només tenen sentit si cerquen com a públic ben concret els colons explícits, i no pas els hispanòfons en general. A menys que els ideòlegs de l'independentisme anacional, amb aquella alegria, considerin colons la

totalitat dels hispanòfons del país. Que ja podria ser, vist l'extrem de distorsió amb què perceben la societat catalana. Només això explica que el neoindependentisme anacional condemni el nacionalisme català per "excloent", amb voluntat mesella d'atraure els colons, quan aquests se n'autoexclouen, i ho fan, precisament, en nom de l'ultranacionalisme espanyol, com hem tingut ocasió de comprovar, ben empíricament, a les urnes i al carrer, des d'Octubre.

Així mateix, líders i propagandistes del neoindependentisme anacional qüestionen la "suposada legitimitat històrica" de la causa nacional catalana. En el marc d'aquesta lògica delirant es tracta d'una opció ben operativa, atès que suprimir el passat, és a dir, les causes que provoquen el present, iguala tothom en el marasme incompreensible, de manera ben postmoderna.

Prova del nou: juntament amb la llengua, l'anacionalisme principatí ha renunciat a l'àmbit nacional dels Països Catalans, la qual cosa és coherent amb aquest projecte liquidacionista, essent així que el lligam bàsic, la llengua catalana, no els sembla gaire pertinent.

Mentrestant, al Principat, ara en lluita contra l'ocupació i contra el processisme alhora, el model anacional cada cop és més qüestionat per les bases populars mobilitzades, entre les quals, consumada la "desconnexió emocional amb Espanya", el procés comporta un cert desacomplexament de la catalanitat, amb tendència a l'autocentrament, manifestació concreta d'un desvetllament cívica més ampli compromès a bastir una democràcia real. De fet, al cap de massa temps de monopoli mediàtic de la propaganda anacional, cada cop s'alcen més veus denunciant aqueix liquidacionisme suïcida.

L'etiologia del neoindependentisme anacional principatí reclama estudis monogràfics urgentment. Hipòtesis inicials:

A. ideològicament i sociològicament, el neoindependentisme anacional no és altra cosa que l'autonomismo-bilingüisme tradicional a última hora reconvertit a l'objectiu de la independència; irreflexivament, doncs, s'ha limitat a plantar l'estelada damunt una cosmovisió i uns referents encara autonomista-regionals (i bilingüistes);

B. per origen de classe i per composició generacional, quadres i dirigents tenen una formació político-ideològica pobra, i, per defecte, postmodernitzant,

incloent-hi un analfabetisme sociolingüístic tant més greu que l'escola sociolingüística catalana és de les més potents del món;

C. arrossegant una estultícia d'aquest calibre, és probable que la cúpula del moviment sigui incapaç de percebre la realitat sociològica (i sociolingüística) del país, o, en tot cas, que no cregui gaire en la factibilitat de la normalització lingüístico-cultural i de la consciència nacional, o bé que ni en concebi la possibilitat, amb què fan de la (presumpta) necessitat virtut;

D. per estèril i contraproductiu que sigui, potser s'hi cerca un *modus vivendi* amb l'oligarquia socioeconòmica del país, que és estructuralment ultraspanyolista.

En tot cas, una de les tasques centrals que té pendents l'independentisme és la lluita contra el liquidacionisme: el pràctic, representat pel processisme, i la seva superestructura ideològica, representada per l'anacionalisme. La clarificació ideològica és indispensable per a avançar cap a la independència, al seu torn condició *sine qua non* per a bastir un futur lliure i digne per a tot el poble. Tant més si tenim en compte l'elevada responsabilitat que assumim: al capdavant, el Principat desplega l'assaig general de la revolució nacional-popular que haurà d'estendre's de Salses a Guardamar. El moment és dur, saturat de cruïlla, i el temps no ens sobra. Som-hi.

NOTES

1. Permeteu que m'autociti (del diccionari *Les paraules de la nació*, 2019) per tal de puntualitzar aqueixa terminologia sintèticament:

▫ *identitarisme*: "Ideologia postmoderna multiforme que propugna la primacia de la identitat subjectiva per damunt de la realitat objectiva i en contrast seu; més concretament, la primacia de 'les identitats' (múltiples, transversals, paral·leles, complexes, electives, construïdes i canviants) que presumptament tot individu té dret a elaborar i adoptar en exercici de sobirania personal absoluta enfront el concepte tradicional d'identitat (sexual o 'de gènere', nacional, de classe, etc.), que seria un constructe 'totalitari' i 'unidimensional' imposat per una societat repressiva"; es tracta d'una "forma d'idealisme subjectiu amb barreja insensata de paleoliberalisme anglosaxó i irracionalitat postmoderna". "En darrera instància, el concepte postmodern d'identitat, si més no d'identitat

col·lectiva, no té res a veure amb allò que sempre s'ha entès per aquest terme: no és pas allò que *identifica* un col·lectiu; és, més aviat, una *creació* personal, voluntarista, en virtut de la qual l'individu s'adhereix a un col·lectiu que, al seu torn, és una *ficció* compartida."

▫ *identitat nacional*: "Conjunt d'elements que identifiquen una ètnia, una nació, i fan que sigui ella mateixa i els seus membres s'hi identifiquin al seu torn. Consta d'elements objectius (llengua, cultura antropològica, pautes de sociabilitat), creadors de vincles sociològics; d'elements subjectius (adhesió sentimental al col·lectiu de referència, voluntat de ser), reflex dels anteriors en la consciència individual; i de la interacció continuada entre uns i altres."

A subratllar que tota la riquesa de matisos continguda amb precisió en termes com ara identitat nacional, nacionalisme, moviment nacional, reivindicació nacional, lluita per l'alliberament nacional, etc., avui dia la ideologia hegemònica tendeix a subsumir-la en l'etiqueta de identitari(sme), amb voluntat manifesta de degradació banalitzadora i confusionista, paral·lela a la substitució de qüestió nacional per problema territorial. El fet que l'imperialisme etnocida hagi triat com a arma llancívola precisament el qualificatiu de identitari, coincidint amb el que reivindiquen per a si certs corrents neofeixistes, potser no és casual del tot.

2. Qui trobi excessiva la meua valoració, és pregat de consultar l'article de Sergi Sol "Un país de Pujols, però també de Rufians", publicat a *ElNacional.cat* el 6 de maig de 2018.

3. Vegeu la nota 1.

4. La fórmula, ben exacta, la sintetitzaren brillantment els companys de *Contrastant* anys ençà.

Capitalisme i COVID

Juanjo Giner i
Roger Guimerà

Publicat a
La Veu Ed. 08
09/04/2021

La crisi provocada per la pandèmia de COVID-19 ha generat allò que Marx descrivia com una “concentració real i ajust de les contradiccions”: un període en què s’aguditzen les contradiccions i s’intensifica la lluita de forces antagòniques, generant una nova correlació de poders que ens pot portar a ser més (o menys) lliures. Com afirmava Bertolt Brecht: “L’esperança està present en les contradiccions” i la seva concentració en períodes de crisi pot ser l’espurna que desencadeni el canvi de model econòmic i social necessari per posar les persones i la vida al centre.

En aquest article analitzem algunes de les contradiccions que la pandèmia ha deixat al descobert de manera dramàtica i les seves conseqüències, per acabar esbossant les polítiques (conjunturals de gestió i estructurals més a llarg termini) que cal defensar des de l’esquerra.

PROPAGANDA I REALITAT

L’octubre de 2019, la “Intelligence Unit” de la revista The Economist publicava un informe titulat “Global Health Security Index: Building Collective Action and Accountability”. A l’informe, de ni més ni menys que 324 pàgines, s’hi presentava “la primera avaluació i comparació exhaustiva de la seguretat en salut i capacitats relacionades” a 195 estats. També segons el propi informe, l’índex GHS (Global Health Security) havia d’“estimular canvis mesurables en la seguretat sanitària nacional i millorar la capacitat internacional per abordar un dels riscos més omnipresents del món: els brots de malalties infeccioses que poden conduir a epidèmies i pandèmies internacionals”. L’índex GHS es calcula a partir de 34 indicadors i 85 subindicadors obtinguts de dades disponibles públicament i organitzats en sis categories: Prevenció; Detecció i informació; Resposta ràpida;

Sistema sanitari; Compliment de normes internacionals; i Risc de l'entorn. Any i mig després de la presentació de l'informe i vistes les conseqüències de la pandèmia mundial de COVID-19, el risc que justificava l'elaboració l'índex GHS s'ha fet prou evident; en aquest sentit, el treball va resultar quasi premonitori.

Els encerts de l'informe, però, s'acaben aquí. Segons l'índex GHS, els Estats Units eren l'estat del món més preparat per fer front a crisis sanitàries, seguit pel Regne Unit. Si ordenem els mateixos estats (de fet, 153 països dels 195 inclosos a l'informe) per la taxa de mortalitat que hi ha causat la COVID-19, posant al capdavant els que han tingut menys mortalitat, els Estats Units ocupen la posició 145 i el Regne Unit la posició 149. Encara que aquests són els exemples més extrems, passa una cosa semblant amb altres estats "rics" com ara França, Itàlia, Canadà o Alemanya. Per contra, Vietnam ocupava la posició 47 segons l'índex GHS, però és el 4rt amb menor mortalitat; la Xina ocupava la posició 48 i ha estat el 8è amb menor mortalitat (tot i ser l'origen de la pandèmia); i Cuba ocupava el lloc 95 segons l'índex però ha estat el 19è amb menor mortalitat. A 21 de gener de 2021, la taxa de mortalitat a la Xina i Cuba era de 3 i 16 defuncions per milió d'habitants, respectivament; a Suècia, amb la seva política inicial de *laissez faire*, era de més 1.000. Fins aquí, doncs, la credibilitat d'índexos com l'índex GHS (un altre cas paradigmàtic és l'"Índex de Democràcia", que publica la mateixa "Intelligence" Unit de The Economist).

A l'estat espanyol, que segons l'índex GHS ocupava la 15a posició al rànquing, la taxa de mortalitat a dia d'avui és de més de 2.600 defuncions per milió d'habitants, una de les pitjors del món. La incidència als Països Catalans ha estat desigual: mentre que el País Valencià i les Illes tenen taxes de mortalitat menors que la mitjana estatal (tot i haver patit onades fortes a finals de 2020), el Principat, víctima d'una gestió nefasta tant del govern espanyol inicialment com del Govern després, està fins i tot per sobre.

FONAMENTALISME DEL MERCAT I INDIVIDUALISME

El mercat és una institució social en què els participants intercanvien béns o serveis en termes que les dues parts de l'intercanvi consideren, per la raó que sigui, acceptables. En les societats capitalistes, el mercat serveix per gestionar el repartiment de bona part dels béns i serveis que produïm col·lectivament i, indirectament, determina la quantitat de cada bé i cada servei que es produeix. Segons el liberalisme i el neoliberalisme econòmic,

els mercats són un mecanisme eficient perquè, se suposa, operen com si fossin guiats per una "mà invisible": els participants en el mercat es poden limitar a mirar per ells mateixos i intercanviar en termes que els resultin individualment beneficiosos i, com per art de màgia, el mercat acaba fixant uns preus que fan que es produeixin, exactament, les quantitats socialment òptimes de cada bé i cada servei. Des d'aquesta perspectiva, qualsevol acció col·lectiva o la solidaritat mateixa no només són innecessàries sinó que, de fet, resulten perjudicials perquè "distorsionen el mercat" tot alterant els preus òptims. L'individualisme com a ideologia i el *laissez faire* com a principi rector de totes les polítiques són, doncs, conseqüències naturals (i en certa manera indestruïbles) del fonamentalisme del mercat.

L'epidèmia ha posat en evidència, un cop més, que l'emperador anava nu i que (fora de les hipòtesis poc plausibles en què se sustenten el liberalisme i el neoliberalisme econòmic) els mercats, l'individualisme i el *laissez faire* són incapaços de resoldre els grans problemes a què ens enfrontem com a societat.

En el cas de la pandèmia, el principi individualista dictaria que els individus, mirant per ells mateixos i procurant únicament pel propi interès, haurien de prendre decisions que desemboquessin en l'òptim social, en aquest cas, una societat lliure de virus i, per tant, de malaltia. No cal haver seguit amb detall els esdeveniments de l'últim any per adonar-se que, en el cas d'una pandèmia, les coses no funcionen així però, per si hi ha cap dubte, es pot analitzar l'esmentat cas de Suècia, que inicialment va optar per una estratègia de *laissez faire* (tot i que menys del que a vegades s'ha volgut fer veure, perquè també s'hi van prendre mesures com per exemple el tancament d'universitats) i que ha acabat amb una taxa de mortalitat unes quantes vegades més alta que la dels seus veïns.

De fet, la pandèmia es tracta d'un exemple d'allò que els economistes anomenen un "problema" de béns públics (o socials o col·lectius). En la pandèmia, una societat lliure de virus i de malaltia és un bé públic, que requereix d'esforç col·lectiu però que, un cop aconseguit, és gaudit per tothom sense possibilitat d'excloure'n ningú i sense que el gaudi dels uns interfereixi amb o impedeixi de cap manera el gaudi dels altres. En aquestes situacions, la "mà invisible" empeny els individus a fer de "polissons", és a dir, a beneficiar-se del bé públic sense pagar els costos associats (per exemple, que tothom tanqui el seu negoci per evitar la propagació del virus mentre jo obro el meu). Per tant, cap mecanisme de mercat o

cap plantejament individualista pot resoldre el problema (passa el mateix amb altres problemes com el canvi climàtic); només es pot resoldre mitjançant l'acció col·lectiva, basada en el coneixement i en les decisions preses per òrgans representatius i tècnicament competents de manera que siguin enteses pel conjunt de la societat com a necessàries i justificades. En altres paraules, cal un col·lectiu organitzat i funcional, típicament en forma d'estat al servei de les necessitats socials.

Aquest és un dels factors, potser el principal, que explica les diferències abismals en la taxa de mortalitat entre països, i el fet que estats amb més recursos com Estats Units o el Regne Unit hagin acabat tenint algunes de les taxes de mortalitat més altes del món: no en va, aquests dos països van liderar la revolta neoliberal dels anys 80 (amb Reagan i Thatcher, respectivament), i on l'estat i tot allò col·lectiu han patit el descrèdit i els atacs més devastadors durant les últimes quatre dècades. També explica que països com Vietnam, la Xina o Cuba siguin alguns dels països amb millors resultats, tot i ser països relativament "pobres" segons els criteris habituals (típicament, el PIB).

Alguns capítols de la pandèmia també han deixat al descobert altres contradiccions concretes del mercat, com per exemple la contradicció entre la utilitat social i el preu de mercat, entre l'interès públic i la propietat privada. Un exemple seria el de les mascaretes venudes al millor postor al principi de la pandèmia, disparant el preu de mercat; o actualment les vacunes, amb un sistema de patents al servei dels interessos del capital (com discutim en detall més avall) i una distribució desigual entre els països rics i empobrits.

PUNITIVISME

Una altra de les conseqüències nefastes dels plantejaments individualistes esmentats anteriorment ha estat la deriva punitivista que ha acabat prenent la gestió (i la percepció de la gestió) de la pandèmia. Com hem vist, els plantejaments individualistes i "de mercat" estan abocats al fracàs; alhora, però, en la mesura que l'element individual pren preeminència sobre el col·lectiu, els fracassos de la gestió es poden atribuir als comportaments individuals i els càrrecs polítics poden espolsar-se responsabilitats. La conseqüència: exèrcit als carrers, policies de balcons, sancions i vida retransmesa a cop de titular vinculant la llibertat al fet de poder sortir o no de casa.

Aquí com en altres casos, els mitjans de comunicació

i propaganda hi juguen un paper clau. Durant el darrer any hem hagut d'aguantar, dia sí dia també, notícies i opinions sobre el mal comportament de "la gent", fent de l'excepció la regla i, fins i tot, amb fotografies manipulades per tal de fer-nos creure que les restriccions eren desoïdes de manera generalitzada. Amb tot, les dades de mobilitat suggereixen que, en termes generals, el comportament col·lectiu als Països Catalans ha estat exemplar: Catalunya, el País Valencià i les Illes van experimentar reduccions de mobilitat de les més grans de tot el món, especialment durant el primer confinament. En general, doncs, les restriccions han estat seguides amb disciplina pel gruix de la població.

Més enllà de treure les responsabilitats d'allà on correspon, l'èmfasi en la responsabilitat individual té conseqüències negatives des del punt de vista epidemiològic. En la mesura que la responsabilitat és individual, s'acaba interioritzant que si "ho fem bé", en el sentit d'obeir les restriccions, no hi ha cap mena de risc, fet que segurament desemboca en més contagis. També es pot acabar culpabilitzant el malalt ("si està malalt és que no ho ha fet bé") i això pot acabar fent que persones contagiades amb pocs símptomes amaguin la malaltia i provoquin, altre cop, més contagis.

SALUT "O" ECONOMIA

Des de l'inici de la pandèmia, la gestió s'ha plantejat en termes del suposat dilema (o contradicció) salut/economia. Segons aquest plantejament, a cada moment ha calgut triar i equilibrar mesures: entre les restrictives que serveixen per alentir la propagació de la pandèmia i, per tant, salvar vides; i les d'obertura que servien per alleugerir l'impacte econòmic. Els diferents *lobbies* dels empresaris (el de l'oci nocturn, el dels hotels, el de la restauració, el dels gimnasos...) han fet pressió, a cada moment, perquè s'aixequessin les mesures restrictives que els afectaven, sovint fent servir arguments ("en els restaurants no hi ha contagis") en contra de tota evidència científica. Aquestes pressions han estat, en bona mesura, responsables de respostes tardanes que han agreujat les diferents onades pandèmiques, i reobertures precipitades que han agreujat el col·lapse del sistema sanitari.

Una anàlisi global, però, revela que, més enllà d'aquestes contradiccions dintre dels països capitalistes, a nivel global no hi ha hagut cap contradicció entre salut i economia. Al contrari, com revela una anàlisi del Financial Times (un mitjà gens sospitós de ser socialista), els països que han patit

més impacte econòmic (en termes del PIB) han estat aquells que han tingut taxes de mortalitat més altes, és a dir, els que han estat incapaços de protegir la població. Efectivament, a mig i llarg termini, els països que abans han pogut tornar a la normalitat i on l'impacte econòmic de la pandèmia a estat menor són aquells que d'entrada van adoptar mesures més estrictes de tancament, encaminades a eliminar completament el virus en lloc d'intentar conviure-hi (des de la Xina fins a alguns estats liberals com Nova Zelanda). El capital, però, no entén de mitjans i llargs terminis: exigeix barra lliure mentre les coses van bé, i ajudes públiques quan van malament. El "dilema" salut/economia, doncs, només és un dilema en el context del capitalisme.

Altres factors també han jugat un paper important a l'hora de determinar l'impacte econòmic. Als Països Catalans, en particular, ha estat clau la fragilitat del nostre model econòmic terciaritzat, conseqüència d'una divisió internacional del treball a nivell europeu que ens posiciona com el pati de les vacances de la resta d'Europa: de sol, bar i platja; un model de serveis predominant des del desmantellament de la indústria i la pèrdua de gran part del sector primari, amb unes condicions laborals precàries i molt dependent de la demanda internacional. En aquest sentit, el confinament, el tancament de fronteres i les restriccions de mobilitat han afectat a gran part a la economia de les Illes, el País Valencià i el Principat. Malauradament, en lloc de proposar un canvi de model, es continua apostant per aprofundir i subvencionar el model actual.

CLASSE I GÈNERE

Tot i que la pandèmia ha afectat tothom als Països Catalans i, de fet, bona part de la població mundial, l'impacte ha estat desigual. Si al principi de la pandèmia va quedar clar que el virus sí que entenia de territoris, a mesura que anaven passant els mesos anava quedant clar que el virus també entén de classe social i de gènere, deixant al descobert les contradiccions entre el treball i el capital.

Per una banda, hem pogut observar de la importància dels i les treballadores dels serveis bàsics per garantir la vida, i al mateix temps la imposició del capital per a que la classe treballadora continuï generant plusvàlua, fins i tot quan això suposa posar en perill la seva salut i la seva vida. El sistema necessita treballadores per generar plusvàlua i consumidores per a fer-la efectiva. Una altra contradicció que s'accentua quan baixen les rendes del treball, per la quantitat de persones parades o per pèrdua de condicions laborals a cop de reforma promoguda pels *lobbies* econòmics per incrementar

beneficis, i hi ha una menor capacitat per consumir el que comporta una disminució de les vendes. En aquest sentit, hem pogut observar com per una banda s'acomiaden treballadors, se'ls envia als ERTOS i se'ls retallen salaris però, per altra, es demanen incentius al consum i prestacions per mantenir el consum de persones aturades. El sistema necessita treball de pobres però consum de rics per mantenir-se.

Tot plegat s'ha traduït en una afectació molt desigual en els contagis, la gravetat de la malaltia en cas de contagi, i en els resultats de la malaltia, tant en termes de mortalitat com d'efectes a llarg termini. A la ciutat de Barcelona, per exemple, la incidència de COVID-19 (ajustada per edat) durant la primera onada va ser 2,5 vegades major en els districtes amb menys renda que en els districtes amb més renda. Els efectes indirectes de la pandèmia també han estat més importants en les persones treballadores. Per exemple, els efectes de la pandèmia sobre altres necessitats sanitàries, com ara (no) disponibilitat de llits d'UCI, tenen un efecte més marcat sobre les rendes baixes. Finalment, els efectes econòmics de la crisi també han recaigut majoritàriament sobre les persones treballadores, especialment perquè les treballadores més precàries es concentren en els sectors que s'han vist més afectats per la pandèmia, i perquè aquestes persones, majoritàriament amb contractes temporals, ni tan sols han quedat mínimament protegides pels ERTOS.

La pandèmia també ha afectat més les dones, en primer lloc perquè ocupen bona part d'aquestes feines més precaritzades; i en segon lloc en la mesura que ha augmentat substancialment la càrrega de cures a menors i a persones grans i de tasques de la llar, sense que hagi millorat el repartiment d'aquestes tasques per gèneres. Un estudi comparatiu sobre l'efecte de la pandèmia en dones i homes que es dediquen a la ciència ha demostrat que, en els articles científics publicats durant la pandèmia, la proporció d'articles publicats per dones ha disminuït un 9% respecte el període d'abans de la pandèmia. En els articles sobre COVID-19, en què la recerca per força s'ha fet íntegrament durant la pandèmia, la disminució ha estat del 28%.

APROPIACIÓ D'ALLÒ PÚBLIC

El desenvolupament de les vacunes ha posat de manifest com, als països capitalistes, el capital s'apropia d'allò que és públic. Les vacunes són un negoci poc lucratiu per a les empreses farmacèutiques: en general, una vacuna s'administra una vegada i, a més, bona part de la població mundial només pot pagar preus molt baixos per

gaudir-ne. Per contra, les farmacèutiques treuen beneficis molt més sucosos de medicaments que s'han de prendre durant períodes llargs de temps i relacionats amb afectacions freqüents als països rics (per exemple, les relacionades amb el colesterol, les al·lèrgies o, per frívol que pugui semblar, l'alopecia dels homes). És per això que, al principi de la pandèmia, les farmacèutiques tenien pocs incentius per posar-se a investigar sobre vacunes per a la COVID-19. Així doncs, no va ser fins que els governs van començar a subvencionar la recerca que les farmacèutiques no es van posar a desenvolupar les vacunes que avui s'estan administrant. En total s'estima que els governs han finançat la recerca de les vacunes amb uns 9.000 milions de dòlars, incloent uns 2.000 milions per a la vacuna d'AstraZeneca, uns 450 milions per a la vacuna de Pfizer/BioNTech i més de 2.500 milions per a la vacuna de Moderna. A tall de comparació, segons l'OMS la despesa global anual en recerca sobre la SIDA és d'uns 1.000 milions de dòlars, i sobre la malària d'uns 550 milions de dòlars. No cal dir que les subvencions rebudes no es descomptaran mai dels beneficis de les farmacèutiques.

Però hi ha un altre fet més estructural i al qual es para menys atenció perquè resulta més difícil de quantificar: els descobriments que han fet possible tenir vacunes en circulació en menys d'un any són fruit de dècades de recerca finançada amb fons quasi exclusivament públics. De fet, les tres vacunes que actualment s'estan administrant als Països Catalans posen de manifest aquest llinatge: la vacuna

d'AstraZeneca s'ha desenvolupat conjuntament amb la universitat d'Oxford; la vacuna de Pfizer amb BioNTech, una empresa sorgida de la universitat i dirigida per una parella de professors; i la de Moderna, directament per una altra empresa sorgida de la universitat. BioNTech i Moderna, concretament, han desenvolupat les primeres vacunes de RNA missatger encapsulat en nanopartícules lipídiques, una tecnologia que es va proposar fa anys però que les grans farmacèutiques van rebutjar inicialment per considerar-la massa arriscada en termes de probabilitat d'èxit i, per tant, poc rendible.

No cal dir que aquestes tecnologies, i moltes d'altres que no arriben mai a fer-se servir, es desenvolupen amb finançament públic. Per exemple, als Estats Units es calcula que només el 5% de la recerca que es duu a terme a les universitats és finançada pel sector privat, mentre que el 95% de finançament restant és públic. El procés de privatització d'allò públic és, doncs, el següent: el sector públic financia durant dècades la recerca bàsica i aplicada que, de tant en tant, permet un desenvolupament important; però quan aquests desenvolupaments es produeixen, sovint es privatitzen mitjançant patents o la creació d'empreses *spin-off* per, en acabat, comercialitzar-los, fent pagar la societat per allò que, en bona lògica, ja hauria de ser seu.

CONCLUSIÓ

En aquesta situació de crisi, i per acabar, es dona la dicotomia entre rebel·lió o alienació, entre més lliure

o més esclaus. Gramsci deia que "l'humanisme absolut de la història és la teoria de les contradiccions": d'aquesta teoria i de com puguem concretar-la a la pràctica depèn com serà la societat post-pandèmia.

Una societat més lliure no sorgirà dels plantejaments idealistes d'una certa "esquerra" postmoderna. En una entrevista recent, Ferran Lupescu definia la ideologia postmoderna com "*la versió actualitzada de l'irracionalisme antiil·lustrat*". I seguia: "*[aquesta ideologia] impedeix d'entendre la realitat i, per tant, treballar per transformar-la. De fet, impedeix de concebre la mateixa existència d'una realitat objectiva. En substitució de cap cosmovisió coherent postula un univers d'incongruències inconnexes; ultrarelativisme arbitrari en comptes de consciència cívica i coneixement científic. Sovint intenta fer-se passar per corrent d'esquerra, però en realitat arrossega i transmet un ethos d'extrema dreta ben comprovable*". Resulta difícil caracteritzar millor aquesta "esquerra" postmoderna, que durant la pandèmia ha anat sovint de bracet amb el trumpisme negacionista en la defensa del *laissez faire* sanitari. Aquests posicionaments s'han manifestat en diferents formes de minimització de la pandèmia: del "només és una grip" inicial, a versions menys explícites segons les quals la taxa de letalitat de la malaltia és molt menor d'allò que tots els estudis científics suggereixen, o segons les quals la immunitat de grup es pot assolir sense vacunació i sense una pèrdua massiva de vides... i que, en conseqüència, totes les mesures de control (distanciament, reducció de la mobilitat...) són innecessàries.

Davant aquests posicionaments confusos i idealistes, una posició materialista sobre la gestió de les pandèmies ha de partir del coneixement epidemiològic i de l'evidència científica. A més, és clar, la nostra proposta ha de ser compatible amb els valors de l'esquerra. Segons tot allò que hem exposat, doncs, la gestió de les pandèmies ha d'anar encaminada a preservar la salut i la vida de les persones: aquest, i no cap altre, ha de ser l'objectiu prioritari.

Donat que les pandèmies es produeixen pel contagi entre persones, només hi ha dues estratègies pel seu control. La primera estratègia és la que s'ha seguit a l'estat espanyol, a Europa i als Estats Units: intentar monitoritzar el desenvolupament de l'epidèmia, tallar les cadenes de transmissió en la mesura que sigui possible i, quan el nombre de casos es dispara, aplicar mesures de distanciament social fins que els

casos baixen. Com hem vist, aquesta és una via que ens aboca a onades pandèmiques i que té uns costos enormes pel gruix de la societat, i especialment per a les persones treballadores i les dones.

La segona estratègia consisteix en aplicar inicialment les precaucions i les mesures estrictes necessàries per tal que el nombre de casos sigui molt proper a zero i, a partir d'aquí, mantenir un sistema per testejar, traçar possibles casos nous i fer possible, mitjançant la intervenció pública sense cap mena de restriccions, que totes les persones que s'han d'aïllar o que no poden treballar ho puguin fer amb garanties i sense patir per la seva subsistència. Això implica, si més no a curt termini, la implantació d'una renda garantida d'emergència per a tota la població.

Per totes les raons que hem exposat, aquesta segona estratègia és la que cal defensar desacomplexadament des de l'esquerra. Per tal que aquesta segona estratègia sigui possible, però, a llarg termini cal reforçar i, contra la ideologia neoliberal, prestigiar allò col·lectiu, públic, començant per la sanitat. Cal també garantir que el coneixement que es genera col·lectivament gràcies al finançament públic de la recerca continua sent públic un cop esdevé socialment útil i, per tant, cal un sistema públic de desenvolupament i producció de medicaments. En definitiva, calen mecanismes per treure del mercat tot allò que és indispensable per a la vida.

La trampa de la classe aspiracional

Anna Pagès i Pardo

Publicat a
La Veu Ed. 09
02/07/2021

Ja no podem assimilar la classe treballadora amb la granota blava de la feina; les formes de treball han canviat igual que les formes d'explotació. Tenim a l'abast més anhels que no solucionen el problema i la difusió del concepte de 'classe mitjana' ha desdibuixat l'objectiu. És el concepte que ha provocat, en part, la desafecció cap a l'organització com a eina per a canviar les condicions materials col·lectives de la població.

La idealització de pertànyer a la classe mitjana per un gran gruix de població ha provocat no haver d'admetre les precàries condicions de vida que ens envolten i poder mirar la pobresa des d'una visió altiva i desorganitzada. La propaganda anticomunista que durant anys les forces del capital han anat imposant sobre l'imaginari col·lectiu ha servit per difuminar i descontextualitzar el concepte de classe treballadora. Alhora, la pèrdua de poder del sindicalisme, ja sigui per desafecció o perquè certs sindicats s'han casat amb el règim, ha provocat la disminució del poder sindical. Hem pogut veure també com molts dels partits que es fan anomenar d'esquerres no han sabut respondre a les necessitats materials de la classe treballadora i s'ha perdut en simbolismes o en solucions estèrils que han provocat la desafecció dels votants.

Són molts els qui s'han cregut el 'somni americà': el cotxe, el pis, uns dies de vacances i anar tirant. Però totes aquestes aspiracions, si les aconseguim, són la versió desdibuixada del que les elits tenen. Ens emmirallem en ells i volem el que ells tenen. Aspirem a tot allò que no som i deixem enrere el col·lectiu. I la veritat és que molts hem de destinar el sou de molts mesos per comprar una part d'un cotxe o d'un pis. Hem d'esperar mesos per poder tenir cita a la sanitat pública i per aquest motiu anem emmalaltint. Comprar un pis s'està tornant un malson per a molts i llogar, una via cada cop menys assequible. Pagar les factures de la llum, de l'aigua, sabent que els de sempre continuen enriquint-se. En la

societat actual, on tot gira entorn de la imatge i l'aparença, ningú vol acceptar que no arriba a final de mes.

La dreta, sabent llegir la realitat, ha utilitzat la il·lusió de tot allò al qual ens fa aspirar el capital, ja no cal que es doti la societat dels serveis bàsics sinó tenir el simple i individual anhel de poder-ho aconseguir. Ens han fet creure que és més fàcil aconseguir els drets col·lectius de manera individual i a través de la meritocràcia. I que, si no pots aconseguir-ho, és culpa teva. Sí, una sentiment de culpa perfectament cristià.

Molts ens preguntem per què hi ha una desmobilització generalitzada als Països Catalans, per què quan ens apugen el preu de la llum, per què quan veiem com ens prenen descaradament els beneficis de les centrals hidroelèctriques o altres serveis bàsics, enriquint les elits de l'Estat espanyol i l'Ibex-35, per què quan una persona se suïcida abans del seu desnonament, per què quan una senyora mor incendiada al seu pis per no poder pagar la llum, no sortim en massa als carrers a reivindicar que aquests han d'estar sota gestió pública. Per què Endesa pot augmentar els seus beneficis en un 715% l'any 2020 respecte l'any anterior mentre mor gent per pobresa energètica. Aquests, només són un exemple de les tantes injustícies que haurien de ser causa d'una massiva organització i mobilització.

El perquè de la massiva desmobilització, rau en gran mesura en la no consciència ni pertinença de classe. En un individualisme que el capitalisme ha sabut impregnar en un gran gruix de la població i així aconseguir la no organització col·lectiva, tan necessària com a forma de lluita de la classe treballadora.

En aquest període de pandèmia que hem viscut provocat per la COVID-19 hem pogut veure el greuge comparatiu per a la classe treballadora. Com expliquen els companys Juanjo Giner i Roger

Guimerà al seu article: "Capitalisme i COVID" publicat a *La Veu* "Tot i que la pandèmia ha afectat tothom als Països Catalans i, de fet, bona part de la població mundial, l'impacte ha estat desigual. Si al principi de la pandèmia va quedar clar que el virus sí que entenia de territoris, a mesura que anaven passant els mesos anava quedant clar que el virus també entén de classe social i de gènere, deixant al descobert les contradiccions entre el treball i el capital."

L'esquerra d'aquest país necessita urgentment tornar a posar al centre del debat la lluita per la millora de les condicions materials de la població. És l'única via possible per la qual arribar a un major gruix de població. I sí: pensar en com solucionar els problemes materials de la classe treballadora sí que és posar la vida al centre.

A banda dels partits polítics, necessitem una organització sindical forta, un sindicat nacional i de classe que doni resposta a les necessitats de la classe treballadora d'aquest país. Un sindicat que aglutini els treballadors i pugui canalitzar les problemàtiques sobrevingudes. Només a través d'una forta unió entre la classe treballadora, els partits d'esquerra i els sindicats podrem tornar a tenir les forces necessàries per recuperar i assolir, de nou, els drets laborals i les condicions materials necessàries per a tots nosaltres.

Només ens queda una solució, l'**organització**. Als sindicats de classe, als partits polítics d'esquerra, a les organitzacions juvenils, a les assemblees de pobles i ciutats.

Lluitem col·lectivament perquè ningú no ho farà per nosaltres.

Dona i treballadora: sobrevivint a les pandèmies

Encarna Canet Benavent

Publicat a
La Veu Ed. 10
30/09/2021

Els darrers mesos estem escoltant molt allò de la reconstrucció social i econòmica per encarar les conseqüències de la Covid-19, això sí, sense qüestionar el model capitalista depredador que ens porta de crisi en crisi.

Des d'ONU Women es va recomanar fa temps incloure l'anàlisi de gènere per a corregir les desigualtats estructurals que pateixen les dones en totes les polítiques, incloses aquelles d'emergència sanitària, donats els riscos i les vulnerabilitats específiques que pateixen les dones.

Aquesta recomanació no és casual, sinó el resultat visible que arreu del món són elles qui pateixen les situacions més desavantajoses a tots els nivells: econòmic, laboral, sanitari, educatiu, polític, religiós... Malgrat que ens han repetit com un "mantra" que la Covid -19 no entén de nacionalitats ni de fronteres i que cap persona es quedaria enrere, la realitat és que totes les crisis entenen i molt de nacions amb estat o sense estat, de classes socials, gènere i vulnerabilitats, i d'aquesta manera les dones d'arreu del món són les més colpejades per les crisis, més encara les dones pobres, migrants i racialitzades amb situacions de precarietat i violència que són estructurals i endèmiques

És clar que superar la crisi sanitària no suposarà ni de bon tros superar la pandèmia econòmica, social i mediambiental que patim des de fa anys per les anteriors crisis cícliques del capitalisme, les retallades en els drets socials, les reformes laborals i les mesures austericidís sobre la població treballadora imposades des d'Europa i acatades sense queixa per l'Estat Espanyol i pels governs autonòmics. Eixa suposada reconstrucció de la qual ens parlen ara ha de contenir necessàriament la mirada de classe i de gènere que moltes vegades s'oblida.

Segons l'informe L'empobriment del País Valencià de la Plataforma pel Dret a Decidir del País Valencià (2020) les treballadores i treballadors hem perdut un 20% del poder adquisitiu des de 2008 i a més patim un retrocés en els drets socials (habitatge, sanitat, educació, serveis socials...) per les retallades

Segons dades d'Oxfam (2021) abans de la pandèmia, l'estat espanyol ja era un dels països més desiguals de la UE, el cinquè estat més desigual per darrere de Romania, Letònia, Lituània i Bulgària, el cinquè estat d'Europa amb els pitjors nivells de pobresa relativa (20,7%), i el quart amb la taxa de pobresa severa més elevada (9,2%). Així, 10,9 milions de persones es troben en pobresa relativa a l'Estat espanyol i 5,1 milions en pobresa severa (persones que viuen amb menys de 16 euros al dia). A més, el 55,3% de la població tenen dificultats per arribar a final de mes, inclosa la gent amb treball remunerat (EAPN, 2020).

Si aquest era el paisatge abans de la crisi sanitària, és evident que l'impacte d'aquesta sobre la població dependrà de la situació socioeconòmica en què viuen les persones: la qualitat de la seua alimentació, la possibilitat d'aïllar-se del virus, la dimensió dels seus habitatges, les condicions d'habitabilitat, la necessitat d'utilitzar el transport públic, la possibilitat de treballar a distància o no, les condicions laborals, i el barri en el qual es resideix, els equipaments socials, la xarxa de suport comunitari... són alguns dels determinants.

A les dades de pobresa cal afegir les dades d'atur, que el febrer del 2021 ja superaven els 4 milions de persones. Si hi afegim les persones afectades per ERTO —que són 900.000— i els autònoms en cessament d'activitat —500.000 persones—, trobem 5,5 milions de persones sense feina a l'Estat Espanyol, sent major el nombre de dones aturades (57,5%) que el dels homes (42,5%) (SEPE, 2021)

Durant el mes de març de 2021 només al País Valencià es van registrar 81.000 ERTO que afecten unes 530.000 persones, el 43% són dones (CCOO-PV, 2020). Segons dades d'Intersindical (2021) centrades en Catalunya, el 53% de les persones acomiadades amb motiu de la pandèmia de la Covid-19 són dones, i també el 52,2% dels ERTO han afectat les dones.

Un altre element a tenir en compte a l'hora de parlar de la situació econòmica és el nombre de persones ateses pel Sistema de Serveis Socials que abans de la pandèmia ja atenien 6 milions de persones en l'àmbit de l'estat (febrer del 2020). Segons l'Associació de Directors i Gerents de Serveis Socials, és molt

previsible que aquesta demanda s'incremente molt amb la suma de les persones que es troben en situació d'exclusió, i que ara ho estaran encara més, així com les que es troben en situació de vulnerabilitat a partir d'ara per la pèrdua del treball. Aquest increment de població atesa pels Serveis Socials no s'ha vist acompanyat d'increment de personal ni de recursos, i les treballadores socials denuncien que es troben saturades i que la seua intervenció s'està reduint a cobrir les emergències de forma assistencial, com en l'època de la més pura beneficència.

Les persones més afectades per la pèrdua de l'ocupació durant la pandèmia són les que tenen contractes temporals i més precaritzats, és a dir, les persones joves i les dones, sobretot de sectors com l'hostaleria i el comerç. Les dones són majoria entre les persones que tenen ocupacions a temps parcial (73%) i contractes temporals (50%). En sectors molt feminitzats com ara les empleades de la llar i cuidadores de persones dependents, el 98% són dones. Són sectors que durant el confinament hagueren de tancar i es quedaren sense feina, moltes d'elles sense poder accedir a ERTOS ni a subsidis per desocupació, per estar treballant sense contracte.

Segons l'Informe Anàlisi de les necessitats socials de dones i homes de l'Observatori Social La Caixa (2020), les dones amb salaris baixos són el doble que els homes, tant en el salari per hora com el salari mensual. No podem oblidar que la bretxa salarial de gènere a la UE se situava en el 14% el 2019. Això és així per diversos motius: perquè les dones assumeixen la major part de la cura de nens i nenes i persones majors, motiu pel qual solen reduir la seua jornada laboral per obligació; de fet un terç de les dones de la Unió Europea treballa a temps parcial, i això fa impossible que puguen ascendir en les seues carreres i obtenir millors salaris; i perquè són les dones les que ocupen els llocs de treball pitjor pagats. Tot això provoca que finalment per cada euro que guanya un home una dona guanya 86 cèntims d'euro.

Un altre element més que discrimina i empobreix les dones al llarg de la seua vida, és l'arribada de la jubilació donada la bretxa de les pensions existent entre homes i dones, que és de 32,5 punts. En arribar l'edat de jubilació moltes no tenen les cotitzacions necessàries per a tindre una prestació per jubilació pels motius que hem esmentat dalt. Per això les dones grans es veuen obligades a sobreviure amb les pensions no contributives que són més baixes (392 euros/mes aproximadament). Entre les persones que

perceben pensions no contributives per jubilació el 75% són dones, i entre les que perceben pensions no contributives per invalidesa el 51% són dones segons l'IMSERSO (2019). Moltes vegades amb aquests diners ajuden a mantenir a fills i filles, nets i netes sense ocupació. La gran majoria d'homes en canvi perceben pensions contributives que sí són més elevades i els permeten major autonomia i qualitat de vida. Podem assegurar que a casa nostra la vida de les dones es troba més empobrida, fins i tot en arribar a la jubilació.

Any 2019	Homes%	Dones%
PNC jubilació	34,38	75,12
PNC invalidesa	48,73	51,22
TOTAL PNC	34,15	65,95

Taula: PNC homes i dones a l'Estat Espanyol 2019 (Font: IMSERSO, 2019).

LES DONES AL CAPDAVANT DE LA PANDÈMIA.

Segons l'Estudi de Seroprevalença del Ministeri de Sanitat (2020) els col·lectius amb una prevalença més gran que la mitjana de l'estat (situada al 9,9%) han estat el personal sanitari (16,8%), les dones que treballen en la cura de persones dependents en el domicili (16,3%), les dones que duguen a terme tasques de neteja (13,9%), i les que treballen en residències de gent gran (13,1%). Aquests sectors estan altament feminitzats, són serveis considerats essencials que han patit una sobrecàrrega de treball durant aquests mesos, la qual cosa les situa entre les de major risc de contagi, sobretot si es té en compte que moltes no comptaven amb els recursos de protecció adients.

Si tenim en compte sectors com els Serveis Socials que també han estat declarats essencials, podem trobar que també estan molt feminitzats, tant els serveis socials generals com els especialitzats, com és el cas del personal dels centres residencials on el 84% són dones.

A més del complicat i desigual àmbit laboral, cal assenyalar que les dones han assumit la centralitat de les tasques de cures també durant les situacions de confinament: estudis dels fills i filles, tasques domèstiques, cura de persones grans que es queden a casa pel tancament dels recursos especialitzats, compra, alimentació, entreteniment, atenció mèdica i suport emocional de la família.

A escala mundial, sense excepció, les dones realitzen les tres quartes parts de la feina de cures no remunerada. Cap país del món registra una prestació de cures no remunerada igualitària entre homes i dones. Les dones dediquen de mitjana 3,2 vegades més temps que els homes a la prestació de cures no remunerada, és a dir, 4 hores i 25 minuts al dia enfront d'1 hora i 23 minuts en el cas dels homes, segons dades de l'OIT (2018).

Durant el confinament algunes dones han hagut de deixar la seua feina per poder cuidar dels fills i filles o persones majors, davant la impossibilitat de teletreballar, qüestió que s'agreuja encara més quan parlem de dones de famílies monomarentals. En 2019 les unitats de convivència sustentades en exclusiva per dones són 1.530.600 (el 81,1% del total), enfront de les sustentades per homes que sumen 356.900 unitats (INE, 2020).

Les dones que sí que han pogut treballar a distància, com ara les del sector de l'educació (75% són dones), s'han vist saturades, ja que el fet d'estar a casa els ha

De acuerdo con los últimos datos de la Encuesta de Población Activa (EPA) las mujeres representan el 65% del personal sanitario, llegando al 84% en el caso de las enfermeras.

Profesiones sanitarias por sexo

Porcentajes de participación de mujeres y hombres similares se dan en los establecimientos residenciales para mayores y personas dependientes, donde se encuentran los casos más graves y el mayor número de fallecimientos. Trabajan 334.300 personas de las que 280.900 son mujeres, que suponen el 84% del personal contratado.

Professions sanitàries per sexe (Font: Institut de la Dona, 2020).

suposat tenir un 29% més de responsabilitats que els homes en la mateixa situació, segons un estudi de IESE, Dona i treball en remot durant la Covid-19.

Aguado i Benlloch, investigadores de la Universitat de València, conclouen que durant el confinament les dones han hagut de teletreballar, i a més organitzar, i gestionar la jornada educativa de les seues filles i fills, tenir cura dels més petits, compartir moments de joc, ajudar-los amb les classes, organitzar l'alimentació ... Totes les tasques en el mateix espai i lloc, sense diferenciar tasques de producció i reproducció, treballant i cuidant. Moltes han hagut de dedicar-se al seu treball a les nits, restant hores de descans i veient augmentat el seu nivell d'estrés. El confinament ha afectat de manera diferent a dones i homes segons les investigadores.

Els recursos públics imprescindibles com els centres educatius i els centres de dia per a gent gran o persones amb discapacitat han estat tancats. La xarxa de suport familiar habitual com els iaies i les iaies, han estat confinats. Les dones han hagut d'assumir aquestes tasques de cura, més les tasques domèstiques ja habituals, al mateix temps que han hagut de teletreballar o treballar presencialment als serveis essencials, repercutint tot això en la seua salut mental.

DONES MIGRANTS, PITJOR ENCARA

Tot açò s'ha vist empitjorat en el cas de les dones migrants perquè han patit un gran impacte per la crisi, sobretot les que es troben en situació administrativa irregular. Es calcula que la pobresa ha augmentat en el 57% de la població estrangera no pertanyent a la Unió Europea.

El nombre de persones que resideixen a l'Estat Espanyol en situació administrativa irregular (en data de 2019) és d'entre 390.000 i 470.000 persones, sent el 55% dones. Provenen majoritàriament d'Amèrica Llatina (77%), sobretot Colòmbia, Veneçuela i Hondures (Fanjul i Gálvez-Iniesta, 2020). Aquesta població treballa normalment en sectors que han estat molt afectats pels tancaments, són els pitjors remunerats i els més feminitzats, com ara el sector dels serveis a la llar i l'hostaleria. Els seus nivells salarials mitjans estan sistemàticament per sota de la mitjana de la resta de persones treballadores. En els casos en què s'han quedat sense feina, no s'han pogut acollir a mesures com ERTO ni subsidis per atur.

Quant a l'habitatge, moltes persones migrants han

tingut dificultat per mantenir les mesures de prevenció, d'aïllament, i d'higiene com ara les persones temporeres, les que viuen en habitatges compartits, en situació d'amuntegament, o tipus albergs, sense oblidar-nos de les persones sense sostre.

En moltes famílies migrants que no tenen accés a eines telemàtiques, a electricitat o wifi, la pobresa energètica més la bretxa digital han afectat la seua possibilitat d'estudiar a distància, de teletreballar o de realitzar gestions en línia de caràcter sanitari i social.

A això cal sumar la vulnerabilitat social produïda davant la privació total o parcial de recursos i estructures públiques i comunitàries, que els ha portat a patir desprotecció material, emocional i relacional. Aquestes famílies han hagut de recórrer als serveis socials, menjadors socials o banc d'aliments.

Segons l'Associació Dones Migrants Diverses, la majoria de les dones migrants, siga quina siga la seua formació, es troben abocades a l'economia submergida com una forma de subsistència, especialment en la cura de les persones i la llar. Moltes treballen com a internes per no tenir permís de residència i perquè d'aquesta manera es veuen menys exposades a les batudes policials, ja que no han de desplaçar-se molt. Continuen al lloc de treball fins i tot en el seu temps de descans. Els ocupadors s'estalvien una quantitat de diners significativa i poden disposar-ne el temps que vulguen. Elles no es poden negar per por de l'acomiadament, aguantant tota mena de tracte degradant, perquè si perden els seus llocs de treball també perden el seu allotjament.

Durant el confinament aquestes dones han seguit cuidant i fins i tot han augmentat la seua jornada laboral per la impossibilitat de sortir del domicili en el qual treballen, però no ha augmentat el seu salari; a altres directament les han acomiadat quedant sense ingressos i també sense allotjament ni possibilitat de trobar-ne altre, a causa del confinament.

Cal fer visible el que aporten aquestes treballadores a la nostra societat perquè estan fent un treball considerat essencial per a la vida, però elles i les seues condicions laborals no són considerades essencials. Les dones migrants a més es veuen forçades a deixar els seus fills i filles a la cura de familiars al seu país -en mans sobretot de dones de la família- mentre elles tenen cura d'altres persones en el nostre. Per això podem dir que les tasques de cura que realitzen aquestes dones s'assenten en jerarquies de classe,

etnicitat i gènere. Són essencials, però elles no són considerades ciutadanes.

La professora Erica Briones de la Universitat de Lleida (UdL) explica que la lògica colonial dominant a Espanya empeny aquestes dones migrants a un estatus social baix i ocupacions precàries. Es naturalitza que tot el treball de cura és treball femení. Posa l'exemple de dones llatines per a les quals el 31,4% de l'ocupació es troba en el sector domèstic. En aquesta branca laboral, molt feminitzada (95%) i amb alta presència de dones treballadores d'origen estranger (42%), el salari mitjà es troba entre el 50% i el 60% inferior a les mitjanes generals del mercat laboral (UGT 2021). Ser dona racialitzada significa automàticament pitjors condicions laborals i això afecta la seua salut.

L'Associació Por Tí Mujer ha realitzat l'Informe Covid-19: impacte en les dones migrants a la ciutat de València (2020) producte de l'enquesta telefònica realitzada a 170 dones migrants valencianes. A València i les seues comarques resideixen 74.447 dones llatinoamericanes (INE, 2020) que treballen en restauració, serveis d'atenció a persones, venedores, netejadores, treballadores d'explotacions agrícoles o ramaderes.

De les 170 dones entrevistades, el 34,32% es troben en situació irregular i el 30,18% són sol·licitants d'asil o refugi. Només el 13,6% d'aquestes dones tenen la nacionalitat espanyola. El 61% estan a l'atur i el 16% han perdut la feina a causa de la Covid-19, amb l'agreujant de la impossibilitat de sortir a buscar feina durant el confinament. Només el 8% treballa amb un contracte. Al voltant del 80% ocupen llocs de treball en neteja, internes, treballadores de la llar i cures. El 43% treballen a temps parcial i algunes no superen les 10 hores setmanals, la qual cosa els genera una inestabilitat laboral difícil de superar. Les que treballen com a internes solen superar les 60 hores setmanals, la qual cosa suposa una clara vulneració dels drets laborals.

L'informe "Equitat en salut i covid-19" del Ministeri de Sanitat (2020) adverteix que la crisi sanitària ha posat de manifest el pes dels determinants socials en la salut, com poden ser la situació econòmica, el nivell educatiu, la situació laboral, l'estatus migratori, el gènere, l'ètnia, la diversitat sexual o la diversitat funcional.

En definitiva, podem dir que la crisi provocada per la Covid-19 està tenint un seriós impacte en l'economia i en la salut de les dones, ja que elles suporten llocs de

treball més precaris, pitjors salaris i pitjors pensions. Es fan càrrec de les cures i han tingut molt difícil la conciliació. Ocupen els treballs en sectors essencials i no han pogut teletreballar. Les que si ho han fet s'han vist sobrecarregades. Estan assumint un major cost físic i emocional, es troben amb més risc de contagi pels seus llocs de treball i perquè pateixen les pitjors conseqüències econòmiques de la crisi. La pandèmia ha amplificat la desigualtat de gènere, afectant particularment a les dones. Per tant, els condicionants nacionals, de gènere i de classe determinen la diferència de l'impacte de la crisi en dones i homes i les mesures que es posen en marxa cal que ho tinguen en compte.

Cal un canvi substancial de polítiques per tenir un sistema educatiu al servei d'aquest poble

Toni Casserras

Publicat a
La Veu Ed. 09
02/07/2021

Aquest article, que vol abordar la situació de l'ensenyament no universitari, es publica al cap de pocs dies d'haver-se presentat els nous responsables del Departament d'Educació; i sentim declaracions que no semblen gaire diferents de les fetes per qui han estat dirigint aquest departament els darrers anys (independentment de la seva descripció política). És això el que les classes populars catalanes necessiten, o bé cal un canvi substancial que atengui necessitats llargament ignorades?

A les societats contemporànies el sistema educatiu en són un reflex, dels grups que hi són hegemònics, dels seus valors i projectes polítics i dels conflictes que les travessen. I també de la seva història. I en aquest cas el pes del franquisme (i dels règims monàrquics espanyols que el van precedir, amb l'excepció del breu parèntesi republicà) és més que notable. I encara que ens pugui costar reconèixer-ho les continuïtats amb aquests règims pesen tant o més que els punts de ruptura.

1. Un sistema educatiu anorèctic en recursos. Una de les funcions -explícita o no- de tot sistema educatiu és la de crear els quadres que dirigiran la societat i de determinar-ne la **divisió social del treball** (assignar les diverses tasques per a la seva pervivència; en les escasses societats igualitàries o que aspiren a la igualtat aquest repartiment es faria en base als mèrits individuals, mentre que a les societats dividides en classes -com les capitalistes- en base a l'adscripció a grups socials determinats. Això es pot fer encara de dues maneres, als sistemes polítics més autoritaris mitjançant l'exclusió de l'accés a l'educació en general (com a la majoria de societats de l'Antic Règim) o als nivells educatius superiors que poden obrir la porta a jugar un paper rellevant en la societat a alumnes pertanyents a les classes socials d'estatus més

baix. A les democràcies liberals, aquests mecanismes són una mica més subtils -segregació- i és la mateixa arquitectura del sistema educatiu que “filtra” convenientment qui arriba a l'educació superior en funció de la classe social¹, tot i que, en cas de crisi, les barreres econòmiques fan el fet (com és el cas de l'accés als estudis universitaris a bona part del món capitalista, on el seu cost efectiu en termes de cost directe -materials, matrícules, taxes- o d'oportunitat -poder estudiar en comptes d'haver de treballar per mantenir-se o contribuir a mantenir la família- eviten que la representació de les classes populars sigui proporcional al seu pes demogràfic). El més habitual és una combinació d'exclusió directa i de segregació. En el nostre cas, un dels llastos franquistes més clars ha estat la insuficiència crònica de recursos per atendre amb dignitat les necessitats educatives, a la qual el regionalisme pujolista (ara en diríem autonomisme) mai no es va plantejar enfrontar-se. Caldria recordar per exemple, que la LOGSE, la llei que va allargar l'ensenyament obligatori fins als 16 anys, es va abordar a Catalunya sense cap increment pressupostari, segons va proclamar reiteradament, Joan Maria Pujals, el conseller d'educació d'aquell moment. A més cal no oblidar que el soci de govern de Convergència Democràtica de Catalunya fins a 2015, defensava la subsidiarietat de l'ensenyament públic, o sigui la seva subordinació a l'existència d'una xarxa de centres privats concertats. Això ens ha dut a una situació en la qual la despesa pública en educació de la Generalitat de Catalunya és de les més baixes d'Europa i del mateix Estat Espanyol (oficialment un 3,56% del PIB el 2019, molt per sota del 6% preconitzat per la Llei d'Educació de Catalunya).

No hauríem de passar per alt que aquesta insuficiència crònica va més enllà de les estretors en dotacions als Serveis Territorials i Educatius, de personal PAS, en equipaments o en ràtios de l'ensenyament obligatori (Educació Primària i Educació Secundària Obligatòria) o dels nivells generalitzats (Segon Cicle d'Educació Infantil o Batxillerat); ha impedit que l'oferta en Formació de les Persones Adultes, el Primer Cicle d'Educació Infantil, la Formació Professional o els Ensenyaments Artístics, pugui atendre la seva demanda social i que de forma general hagin de recórrer a fórmules de copagament per part de les famílies. L'escassa voluntat d'obtenir un finançament suficient, a més d'evitar tenir un sistema públic prou potent ha tingut una altra conseqüència, que la teòrica gratuïtat de l'educació obligatòria no s'hagi materialitzat mai del tot, ja que les famílies de Catalunya (segons un estudi econòmic publicat per l'AFFAC²) fan una despesa

anual d'uns 145 milions d'euros en despeses associades a l'escolarització obligatòria. Aquesta situació ha reforçat les dinàmiques de segregació i desigualtat a l'interior del mateix sistema educatiu.

Per tant, **qualsevol canvi significatiu de política educativa hauria de començar per un increment significatiu** (a un ritme d'uns 500 milions d'Euros anuals durant uns quants anys) **del pressupost del Departament d'Educació** per acostar-se a un escenari de suficiència. Són molts recursos, és clar, però encara una part molt petita part dels que la ciutadania d'aquest país (incloent persones aturades, precàries i amb sous inadmissibles baixos) posa a disposició de la hisenda espanyola a través d'impostos, taxes i ingressos fiscals i que no retorna en forma d'inversions, serveis o prestacions.

2. El sistema escolar convertit en un mercat de capital sociocultural i amb un alt nivell de segregació.

La imposició de la ideologia neoliberal arreu del món capitalista des de finals dels anys 70 ha desplaçat la concepció del sistema educatiu com a instrument públic a favor de la democratització de la cultura i el coneixement, com a eina d'apoderament de les classes populars i com a afavoridor de la igualtat d'oportunitats, cap a una concepció on el sistema educatiu és una mena de mercat on les famílies “compre” capital sociocultural per a les seves criatures, i l'accés al qual depèn de la classe social a la qual es pertany. Aquesta transformació seria el cas particular de com en un sistema capitalista, el valor d'ús d'un objecte o servei (és a dir centrat en la utilitat que té per a l'usuari) és desplaçat pel seu valor de canvi, és a dir pel valor que té en l'entorn socioeconòmic, i on el que compta no és la seva funció genuïna sinó la seva utilitat per mantenir o guanyar estatus social. A partir d'aquí ja es pot entendre que, a imatge del sistema econòmic capitalista les polítiques educatives, els centres educatius es converteixen en una mena d'empreses que competeixen per una clientela (les famílies) i han d'oferir un producte atractiu, especialment als sectors econòmics més benestants, que són els que en una economia capitalista acaben fixant les escales de valor dels productes i serveis. I això en un entorn on els centres públics han de competir amb uns centres concertats en la composició social global dels quals les classes dominants hi estan sobre-representades. Aquesta és la concepció que consagra implícitament la Llei d'Educació de Catalunya (LEC)³, amb tot el discurs de la “lliure elecció de centre” i que el seu desplegament normatiu alimenta. Els decrets de direccions⁴, de plantilles⁵ i d'autonomia de centre⁶, empenyen cap a uns equips directius dels centres,

on cada cop més pesa més la gestió administrativa i la política de personal orientada a competir per l'alumnat, mentre les qüestions pedagògiques enteses com l'atenció a les necessitats educatives de l'alumnat concret va quedant més relegada. La gran paradoxa és que aquesta orientació política, malgrat tot l'esforç dels docents, globalment no ha demostrat cap capacitat ni de reduir la segregació escolar (és a dir la diferenciació dels centres en funció de la composició del seu alumnat) ni de millorar el rendiment educatiu global dels alumnes catalans segons els discutibles (discutibles perquè no es veu que serveixin per alguna cosa més que constatar la distribució desigual del capital sociocultural de les famílies) instruments de mesura que es fan servir, les proves PISA o les anomenades "Proves de Competències". La realitat és tossuda, al llarg del temps, els resultats globals són els mateixos i la seva distribució té molt a veure amb 2 variables: el nivell acadèmic de les famílies i el seu nivell d'ingressos. Als centres on hi pesen més les famílies amb titulacions acadèmiques bàsiques i ingressos baixos es concentren els resultats acadèmics més baixos. No descobreixo cap gran secret si dic que en una societat regida per l'hegemonia dels valors capitalistes, tot allò que representen les classes no dominants, des de les seves tradicions fins a les seves

mateixes persones no són al capdamunt de l'escala de valor de canvi. Així, això que en el món educatiu s'anomena eufemísticament "diversitat", és a dir la presència i la visibilitat de les classes populars i dels sectors amb menor estatus social es converteix, segons aquesta visió economicista, en un element que fa menys valorats justament tots aquells centres que se centren essencialment allò que en teoria seria la missió del sistema educatiu: oferir a tot l'alumnat el màxim suport per al seu creixement intel·lectual i social, amb pràctiques inclusives i de no segregació. Quan es converteix el sistema educatiu en un mercat de capital sociocultural, s'alimenta la segregació, que és un dels problemes més greus que pateix el nostre sistema educatiu, segons es pot veure en els informes de la sindicatura de greuges⁷. De fet l'anomenada "segregació escolar" es comporta com el reflex de la desigualtat en una societat de classes.

En aquest sentit, si és que volem revertir aquesta "neutralitat" (o incapacitat de mitigar la desigualtat) del nostre sistema educatiu, cal avançar cap a una **xarxa única pública**, en la qual es **combati activament la segregació escolar** (substituint els decrets esmentats més amunt i retornant a un escenari de cooperació educativa en comptes de la competició actual, en els processos de matrícula i avançant

decisivament cap a la gratuïtat efectiva de l'educació per a les famílies, amb mesures no estigmatitzants) i on l'assignació de recursos - que han d'augmentar significativament- als centres es basi en les necessitats dels seus alumnes (no amb el criteri de repartir unes dotacions estables escasses, sinó amb el criteri d'oferir a cada alumne el suport educatiu que li permeti assolir el màxim èxit educatiu possible).

3. Una visió neoliberal /corporativista de la gestió de personal. Una conseqüència de la combinació de l'herència franquista amb l'hegemonia del pensament neoliberal és el model de gestió de les persones que treballen al sistema educatiu. D'una banda hi ha una segmentació rígida en cossos -general a la majoria dels treballadors públics-, docents i no docents i que implica condicions de treball (i també de salari) molt diferenciats. Entre els professionals que interactuen amb els alumnes hi ha diferències entre personal laboral i funcionari, entre docents i auxiliars a la docència, i entre aquests i el Personal Auxiliar i de Serveis. I no cal dir que hi ha sovint un abisme entre el personal contractat directament per les administracions públiques i el contractat per empreses privades en règim de concessió (neteja, monitoratges, cuina, acompanyament,...) Per acabar-ho d'adobar s'ha abusat reiteradament de la temporalitat tant entre el personal laboral (cas de les Tècniques En Educació Infantil, per exemple), com del personal interí, ja sigui dependent del Departament d'Educació o de la resta d'administracions. Aquesta inestabilitat (que afecta ben bé la meitat del total de persones treballadores a ed genera molta indefensió i no afavoreix de cap manera el funcionament democràtic del sistema. Les retallades han estat una de les pràctiques habituals del Departament i a més d'afectar les condicions de treball (jornades, salaris,...) han afectat alhora la qualitat del servei educatiu. En aquest àmbit cal un gir 180° graus en les polítiques, apostant per l'estabilització del personal docent i no docent, l'equiparació positiva (a l'alça) de condicions de treball dels diversos col·lectius, la internalització progressiva de tots els serveis i els seus treballadors, i la derogació/substitució dels decrets de plantilles, autonomia de centre i de direccions que limiten la capacitat d'elecció i el dret de participació democràtica del personal educatiu (docent o no docent).

4. Un sistema educatiu on el català és un mèrit afegit però no un requisit. Malgrat el compromís continuat d'una part important dels docents, com a conseqüència de l'hegemonia de les polítiques

autonomistes -és a dir que tenen un plantejament regionalista i no pas de construcció nacional- al llarg dels darrers anys i la por a enfrontar-se a les polítiques supremacistes de l'Estat, el català no és a hores d'ara la llengua vehicular i de cohesió al nostre sistema educatiu. El paper subordinat del català que planteja la legislació espanyola no només ha limitat l'efectivitat de la immersió lingüística (només aplicada parcialment en algunes zones i etapes educatives del país), sinó que ha impregnat la pràctica política del Departament, on hem vist com es passava de tenir com a prioritat -encara que en alguns casos fos només nominal- assegurar la vehicularitat del català a un esquema anomenat plurilingüe en el qual es confonen el pla individual i el col·lectiu -les persones poden ser bilingües o plurilingües, les societats no, només una de les llengües acaba fent la funció de referència, d'element de cohesió. S'ha assumit un relativisme lingüístic en el qual la llengua que no és la de l'estat, és només un mèrit afegit i no una eina necessària, i aquí el català té totes les de perdre i acabar desapareixent com a llengua viva en haver-se convertit en un element merament folklòric. Aquesta assumpció ha impregnat la pràctica diària i ara mateix l'actitud davant dels incompliments flagrants de la immersió lingüística allí on teòricament és vigent, és de deixadesa i passivitat, afavorint d'aquesta manera la reculada de la nostra llengua. D'altra banda en un país on els fluxos migratoris són decisius, els recursos perquè les persones vingudes d'arreu aprenguin i assumeixin el català com a llengua de relació han fet sovint curt, especialment els darrers anys, tant a les etapes obligatòries com a la formació d'adults. Cal una **rectificació clara i afirmar clarament que el català ha de ser llengua vehicular** - que no ho és ara, això també cal reconèixer-ho-, amb paraules i fets, **enfront del relativisme lingüístic demostrar fermesa davant dels intents de laminar judicialment la immersió i planificar la formació inicial i dotar els centres amb docents que assumir l'ensenyament del català i en català**, tant a l'alumnat nouvingut com al nascut el país, tant a joves com a adults.

5. Un sistema educatiu incomplet. Ja hem esmentat més amunt que determinats ensenyaments no han estat assumits plenament com a competència pròpia del govern de Catalunya (Primer Cicle d'Educació Infantil, els Ensenyaments Artístics i Musicals) i altres han tingut una consideració d'oferta molt curta (Formació Professional, Formació de les Persones Adultes). Tots ells tenen en comú que poden tenir un impacte social important especialment per a les classes populars, ja sigui en termes d'èxit educatiu, de millora de la qualificació

professional i acadèmica o de democratització d'accés a la cultura. Són ensenyaments estratègics en termes d'igualtat social. Davant la manca de compromís del Govern de la Generalitat i davant la pressió social, una part d'aquests són assumits econòmicament en bona part pels municipis i pels mateixos alumnes, tot i que els recursos que reben del Departament d'Educació no cobreixen ni de lluny el seu cost. Un sistema educatiu al servei de les classes populars catalanes hauria de **resoldre la insuficiència crònica de l'oferta de Formació de les Persones Adultes, eixamplant-la quantitativament i qualitativament** (l'ensenyament del català per a adults ha d'estar perfectament integrat a l'esquema) i establint una via d'integració de l'oferta que es fa des del món municipal o del CPNL, vetllant en qualsevol cas per assegurar unes condicions de treball dignes pel col·lectiu docent que hi treballa, en termes d'estabilitat i de salari, **ha de comprometre's en el finançament dels Ensenyaments Artístics i Musicals**, per garantir-ne una oferta pública i gratuïta i com en el cas anterior unes condicions laborals dignes, **ha d'establir un marc normatiu** -si no és que n'assumeix la responsabilitat directa, cosa que no es veu per ara probable- **per a l'etapa 0-2 que garanteixi una oferta suficient, equivalent, de qualitat, gratuïta per a les famílies i amb estabilitat i condicions de treball dignes per als professionals que hi treballen** -obrint una via de reinternalització de les Llars d'Infants que ara són en règim de concessió-, i pel que fa a la **Formació Professional, cal abandonar les veleïtats privatitzadores, i d'una vegada per totes fer una proposta pública, no subsidiària de l'oferta privada, suficient, consistent en el temps i amb el territori i que garanteixi la qualitat formativa i l'apoderament de l'alumnat.**

NOTES

1 Hi ha molts estudis que avalen l'existència d'aquest mecanisme, prou acreditat a obres significatives de sociologia de l'educació com ara, *“La reproduction. Éléments pour une théorie du système d'enseignement”* de Pierre Bourdieu i Jean Claude Passeron i que va escandalitzar a la seva època la intel·lectualitat teòricament d'esquerres, en evidenciar el biaix de classe en l'accés a la Universitat.

2 2019. <https://affac.cat/wp-content/uploads/2019/11/Estudi-FaPaC-2019-La-contribució-econòmica-de-les-fam%C3%ADlies-al-sistema-educatiu-públic-català.pdf>

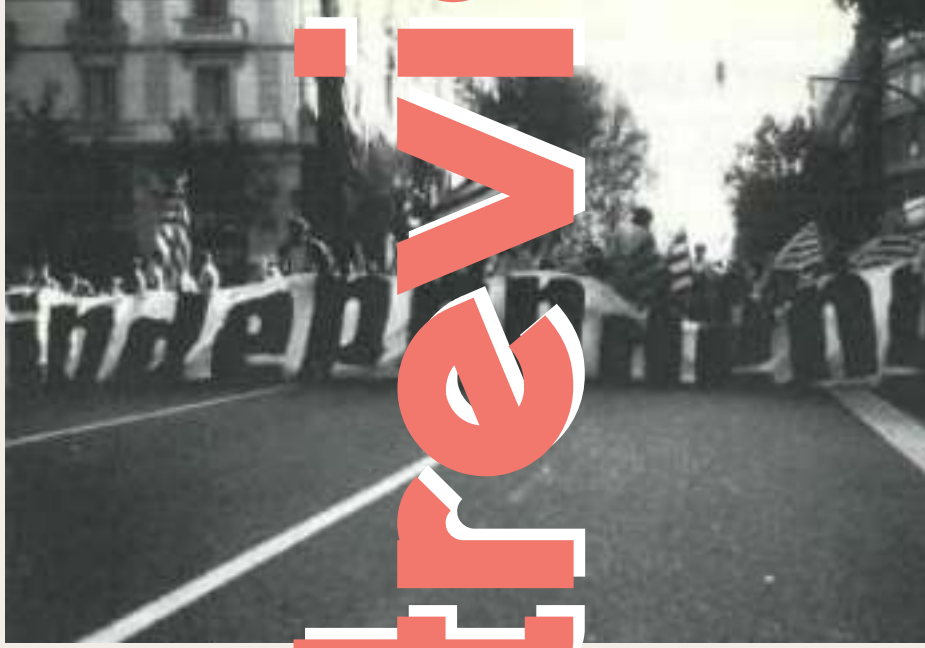
3 https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=480169&language=ca_ES

4 <https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=563091>

5 <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6591/1346314.pdf>

6 https://dibaaps.diba.cat/vnis/temp/CIDO_dogc_2010_08_20100805_10209099.pdf

Entrevista

Entrevista a Zahia Guidoum, coordinadora de la Plataforma pel Dret a Decidir del País Valencià

Publicada a
La Veu Ed. 09
02/07/2021

En els darrers mesos, el nom de Zahia Guidoum ha aparegut diverses vegades en els mitjans de comunicació. Primer com a víctima d'una vulneració de drets lingüístics, després com a membre del Catalonia Global Institute, i finalment i de manera destacada, per assumir la coordinació de la Plataforma pel Dret a Decidir del País Valencià. De tot plegat i altres coses parlarem en aquesta entrevista, però per començar... qui és Zahia Guidoum? Com et presentaries a tu mateixa?

Zahia Guidoum és una dona valenciana, del barri d'Orriols, a València, un dels barris més exclosos i amb el percentatge d'immigració més alt del País Valencià, filla de la immigració – tant castellana, d'on és originàriament la meua família materna, com algeriana, d'on és mon pare – castellanoparlant de naixement, valencianoparlant per elecció, santapolera (municipi al sud d'Alacant) d'adopció, jove, i de classe treballadora.

Parlem de la PDaD. Ens en podries fer una breu presentació, des dels seus orígens fins al moment actual? Amb quins objectius neix i com treballa per assolir-los?

La Plataforma pel Dret a Decidir –**Decidim**– va néixer a finals de 2013, a partir d'un manifest que va recollir vora 4000 signatures. Des d'aleshores, Decidim ha treballat incansablement pels drets del poble valencià. Ho hem fet estant al capdavant de la lluita contra l'espoli que patim les valencianes i els valencians, com ara impulsant la Crida pel Finançament, que va treure al carrer milers de persones en 2017 i aconseguir pressionar al govern valencià per fer un salt qualitatiu en la lluita contra l'infr finançament – posant la qüestió al centre del debat polític. Des de 2013 hem estat al costat de totes les lluites per la vertebració i defensa del nostre territori, defensant la sanitat pública, hem sigut part activa del moviment feminista, hem denunciat les condicions de precarietat

del nostre jovent, hem participat de les lluites per unes pensions públiques i dignes, hem treballat per a potenciar el sistema comunicatiu en la nostra llengua i demanat al govern valencià la reciprocitat dels mitjans en valencià al nostre territori, com són TV3 i IB3, alhora que hem posat en relleu la manca de recursos que té la nostra televisió, À Punt. També hem aconseguit millorar la qualitat de vida de les valencianes i els valencians a partir de l'alliberament de l'AP7, igual que vam treballar en primera línia per a foragitar la dreta corrupta i espoliadora de les nostres institucions i hem fet solidaritat contra l'opressió i amb totes les persones represaliades per la política repressiva de l'Estat espanyol.

Una de les qüestions clau en una plataforma d'aquestes característiques acostuma a ser la seva relació amb la resta d'agents polítics i socials, ja sigui des de la complicitat i el treball en xarxa, ja sigui a través de l'emplaçament, la discrepància o la col·laboració puntual. Ens podries fer cinc cèntims de les relacions de la PDaD amb diferents grups polítics, sindicals, culturals, etc?

Decidim té molt bones relacions amb la resta de la societat civil al País Valencià, amb la Plataforma per la Llengua, per exemple, n'impulsem la campanya Reciprocitat Ara, amb Intersindical (i més entitats), impulsem la Crida pel Finançament, ara estem organitzant l'Aplec nacionalista de Betxí amb Acció Cultural del País Valencià, i la seua presidenta i jo tenim molt bona sintonia. La nostra relació amb altres entitats com Escola Valenciana, La Cívica (EV a Alacant), El Tempir o el Casal Tio Cuc també és bona i important. Crec que és també hora de centrar esforços al sud del País, i són relacions que cal nodrir. Agustí Agulló, qui portava el Casal Jaume I a Elx i malauradament ens va deixar fa poc, va ser el primer guardonat amb el premi Toni Terrones. També hem donat i donem suport a les lluites i entitats en defensa del territori: la defensa de les Moles de Paterna, en contra de l'ampliació de la V21, contra l'ampliació del port de València o Alacant....

Donem suport crític al Botànic, i les nostres relacions personals i institucionals són cordials amb totes les seues forces. Al cap i a la fi, nosaltres som una eina més de pressió per un mateix objectiu: millorar la vida dels cinc milions de valencians i valencianes.

Una de les campanyes amb més ressò i impacte des de fa uns anys fins a l'actualitat ha estat en defensa de la sobirania econòmica. Aquest mes de juny s'ha presentat en manifest "El País Valencià contra l'espoli. Volem les claus de la caixa". Com valoreu tot aquest

procés?

És un procés indubtablement positiu, estem socialitzant una realitat increïblement injusta i dolenta per al nostre País, que demostra les limitacions del model autonòmic espanyol. Una situació què, a més a més, sense la nostra feina no estaria al centre del debat polític. Ara, tot l'arc parlamentari valencià excepte l'extrema dreta de VOX reconeix el problema i reivindica que cal acabar amb la situació actual d'infrafinançament valencià. Fa molt poc el síndic del PSPV Manolo Mata, recalrava que la problemàtica també s'havia de centrar en el deute il·legítim, problemàtica real però de la qual gairebé tampoc no es parlava. Encara ens queda feina per fer, una vegada assumit el discurs a la societat civil i partits institucionals, ens cal socialitzar-ho amb tot el poble valencià, per això engegarem tot un seguit de tauletes informatives arreu del territori per a explicar com la situació d'espoli fiscal – valorat entre 2000 i 6000 milions d'euros anuals, segons el mètode d'anàlisi –, la manca manifesta d'infraestructures i d'inversions al País Valencià, menors que a la resta de l'estat espanyol des d'almenys 121 anys i l'acumulació d'un deute il·legítim que ja supera els 50.000 milions d'euros, ens afecta al dia a dia dels valencians i les valencianes.

En els darrers mesos ha pres també molta volada la campanya Reciprocitat Ara! Després de la posada en marxa d'à punt, com valoreu la situació de la llengua en l'àmbit comunicatiu i quines són les principals fites a assolir a cinc o deu anys vista?

En primer lloc, cal garantir la reciprocitat total dels mitjans de comunicació en valencià arreu del domini lingüístic. És necessari que al País Valencià ens arribe TV3 amb normalitat, sí, però també cal que passe el mateix al principat de Catalunya amb Àpunt. Ací, la correlació de forces és diferent a la del principat, amb el partit de govern majoritari sent el PSPV, però al parlament de Catalunya és l'independentisme qui governa. Com pot ser que, ni que siga unilateralment, s'haja buscat una solució per a poder veure Àpunt al principat?

Igualment, cal que el pressupost d'Àpunt s'adeqüe a la resta de ràdios i televisions autonòmiques, ara el seu pressupost no arriba als 60 milions d'euros. Un pressupost irrisori si el comparem amb Catalunya o Euskadi, amb pressupostos pròxims a 200 i 300 milions, respectivament. De fet, un pressupost equivalent a la resta de mitjans autonòmics hauria de ser de, almenys, 118 milions d'euros. La gravetat d'això és immensa. És l'única televisió en llengua pròpia que

es pot veure al nostre País amb normalitat. La situació de la nostra llengua és molt vulnerable, sense uns ecosistema audiovisual potent, estem condemnats a la minorització continua. Caldria doncs, multiplicar el pressupost i dedicar bona part dels recursos en la creació de contingut infantil i dirigit al jovent, que és on ara mateix s'està perdent de forma més alarmant la llengua. El nostre jovent no té gairebé referents en valencià i cal capgirar la situació. De fet, és una qüestió de supervivència.

Vist des de fora, el Govern del Botànic sembla combinar un discurs valencianista i a voltes fins i tot sobiranista en temes com llengua, espoli fiscal, etc, amb una praxi sovint plegada als interessos del PSOE en clau estatal. Quina valoració en fas?

La correlació de forces dintre del govern del botànic és la que és. El PSPV – PSOE té dues ànimes. Compromís està integrat per dues forces diferents, junt a la gent no adscrita, i la històricament nacionalista – El Bloc Nacionalista Valencià - acaba de renunciar a tindre en el seu nom aquesta connotació. Podem, el soci minoritari, té també dues ànimes dintre del seu partit. Això no és més que el reflexe de la societat al País Valencià, la majoria de gent es sent igual de valenciana que espanyola, i el discurs

hegemònic del Partit Popular va ser identificar valencianitat com una forma d'espanyolitat.

No sé, per tant, si és una praxi plegada als interessos del PSOE o és una praxi que parteix del marc mental en el que es troba la majoria de la coalició. Compromís, que és l'única força que no deu lleialtat a cap partit madrileny, en comptes d'utilitzar-nos a la societat civil com a eines per a poder imposar una praxi més valencianista dintre de govern, assumeix moltes vegades que "no es pot anar més ràpid que la societat", relegant l'activitat de govern a ser bons gestors – que indubtablement ho són -, en comptes de canviar la realitat del País Valencià. El que demanem a Compromís no li ho podem demanar a altres grups, per això nosaltres sempre estarem oberts a treballar colze a colze per a canviar la situació del nostre País, com fem amb l'infrafinançament.

Creus que el discurs sobiranista de la PDaD ha anat calant en la societat valenciana? Hi ha un augment de la consciència respecte a la impossibilitat del règim monàrquic espanyol de donar resposta a les demandes i necessitats de les valencianes i valencians?

El discurs de Decidim es centra en coses materials,

l'alliberament de l'AP-7, l'infrafinançament... i en eixes línies sí que està sent assumit per una part important de la societat valenciana. Però, sense dubte on es va donar un salt qualitatiu important, fou a l'inici de la pandèmia. Es va fer palès que la vida dels valencians i les valencianes importaven ben bé poc, sense posar remei a l'arribada continuada de gent de zones amb una molt alta incidència com era Madrid, i que per tant calia fer polítiques autocentrades. Ahí, Decidim va marcar molt el discurs. Crec que no s'entendria la frase del MHSP Ximo Puig de "Lleialtat no és submissió" sense la tasca que vàrem estar fent des de l'entitat, amb tot un seguit d'articles i treball a les xarxes socials que mostraven les mancances de fer política mirant cap a Madrid.

En aquest sentit, i més enllà dels paral·lelismes en aspectes com l'espòli, hi ha hagut un cert debat sobre la relació o contradicció entre el moviment per la independència al Principat i l'evolució del sobiranisme tant al País Valencià, com a Les Illes Balears i la Catalunya Nord. Quina valoració en fas?

La reacció al moviment independentista al principat dintre del País Valencià és limitada. Des dels sectors de la dreta, es pensava que podia beneficiar enormement el fantasma de l'anticatalanisme tan utilitzat al País Valencià històricament, però s'ha vist que el recorregut ha estat quasi nul. Els valencians i valencianes han superat eixa etapa, i s'han vist actes de solidaritat amb Catalunya prou importants sense gairebé contestació. Tanmateix, al moviment sobiranista valencià, seria impossible que no hi haguera hagut debat. Per un costat, ha posat de relleu la necessitat de centrar-se en el territori on es viu per a poder moure's cap a un escenari d'alliberament nacional, basat en les necessitats bàsiques de la gent i fugint de discursos que no tinguen arrelament social. Però, això genera una contradicció important als sectors més avantguardistes de la nostra societat. Hem mantingut massa temps un discurs essencialista sobre els Països Catalans, que ens han allunyat de la majoria social valenciana. El sobiranisme valencià estem, per tant, en un moment de reflexió. Hem ara d'encarar com avancem, sense fer cap renúncia, però de manera que puguem interpel·lar la majoria de la societat valenciana, tal com ha passat al Principat. Sobre l'evolució a la resta dels territoris, el debat ha sigut molt menor, degut a que els temps i les contradiccions no han estat tan elevades.

La PDaD ha tingut relacions fluides tant amb l'Assemblea Nacional Catalana, com amb l'Assemblea Sobiranista de Mallorca... Els Països Catalans seran

confederal o no seran? Com avancem en la construcció nacional?

El company Toni Infante, feia ara fa dos anys una intervenció a l'UCE que explicava molt bé la realitat del País Valencià i com avançar-ne en la construcció nacional dels Països Catalans. Tothom tenim un mateix objectiu, la llibertat de les nostres nacions, però per a arribar a eixe projecte no podem simplement assumir el marc dels anys 80 del projecte dels Països Catalans. Per a arribar a eixa unió, és condició necessària i indispensable poder enfortir uns moviments que ens alliberen de la situació colonial que patim per part de l'estat espanyol i francès. És a dir, no hi haurà Països Catalans sense una República Catalana, una República Valenciana i l'alliberament de les illes i la Catalunya Nord. Reproduiré ací part de l'article del company Toni, quan deia "Si Catalunya ha avançat cap a la seua independència, no ha sigut per enarborar constantment la bandera dels PPCC, sinó per oferir com a projecte la República Catalana, plena de contingut social. Creguem que almenys des del PV hem de fer el mateix: un projecte del PV, des del PV i des de la globalitat del PV, amb les seues 34 comarques i els seus 5 milions d'habitants".

Això vol dir renunciar a cap projecte? No, això vol dir crear les condicions materials per a fer-ho possible. Per tant, en relació amb la pregunta, efectivament. Seran confederal, amb ritmes diferents, o no seran.

En els darrers anys has treballat en l'àmbit de les polítiques públiques i els processos electorals tant al Regne Unit com a Suècia. A partir de la teua experiència, com valors tant la presència (o no) dels Països Catalans en l'agenda política internacional, com la percepció que es té del règim postfranquista espanyol fora de les seves fronteres?

La presència dels Països Catalans és inexistent. La presència del principat de Catalunya ha tingut molta força, però que no ha sigut útil per a generar pressió real dintre del règim monàrquic espanyol. La presència del País Valencià és anecdòtica a l'àmbit internacional, i fins i tot dintre d'una indústria globalitzada com és el turisme, la meua percepció és que la gent que fa turisme al PV, ni tan sols són conscients que són a una unitat territorial diferent a l'espanyola. Cal fer molta feina per a que se'ns reconega com un subjecte polític.

En quant a la percepció internacional del règim del 78/39, s'ha deteriorat enormement. No sols per les seues accions a l'estat espanyol cap a la dissidència

política, també per les seues accions cap a organismes internacionals i nacionals d'altres territoris, en el moment que feien alguna comunicació pública denunciant la greu vulneració de drets fonamentals que s'estava vivint amb el cas del principat. Un comportament infantil, amenaçador i sincerament incomprendible dintre de democràcies liberals. Aquesta realitat però, al meu parer, no ha sigut utilitzada com toca per la Generalitat Catalana per a poder generar sinèrgies favorables al seu alliberament.

Entenc que el Catalonia Global Institute neix per donar respostes a les necessitats en aquest àmbit, ens pots explicar la seva gestació i quins creus que han de ser els seus principals reptes i objectius?

És precisament la manca de realpolitik latent dintre de l'acció exterior de la Generalitat Catalana la que impulsa la necessitat d'una ferramenta com el Catalonia Global Institut. No pot ser que t'aboques a una ruptura independentista i que cap país et done suport, quan el Principat de Catalunya té una posició geoestratègica molt potent. Ara cal aprendre dels errors i crear una nova estratègia de cara als propers anys, i ahí crec que el CGI té un rol fonamental. És un projecte sincerament apassionant, transversal, ple de gent jove enormement qualificada i al qual, la meua situació personal, no m'ha permès estar més implicada.

Just abans de Nadal vas viure en primera persona la vulneració de drets lingüístics a la que tota persona parlant d'una llengua minoritzada es veu abocada amb més o menys freqüència en un estat construït sobre els pilars de l'uniformisme, l'autoritarisme i el supremacisme lingüístic espanyol. Però molt abans d'aquests fets ja eres una persona compromesa amb la llengua al País Valencià. Quin paper creus que juga o pot jugar la nostra llengua que la fa ser tant menystinguda, quan no odiada i perseguida?

Per a mi, aquesta vivència fou particularment traumàtica per diversos motius. Soc castellanoparlant de naixement. Malgrat que des de fa alguns anys vaig prendre consciència de parlar valencià en determinats àmbits, no havia començat a fer-ho en el meu dia a dia fins 2019. Per això, mai m'havia enfrontat a una situació discriminatòria en una cosa tan íntima i greu. Estava perdent un embaràs, unes il·lusions, una llum d'esperança al final del nefast 2020. Recorde eixir plorant de la sala (on havia d'entrar soles per tema COVID) i anar als braços del meu company diguent, com a primera cosa, "no m'han deixat parlar valencià". Estava perdent el meu

embaràs, però el primer que li vaig dir fou relacionat amb la llengua. No sé, fou una situació francament dolenta que espere que no torne a patir en la meua vida, malgrat que sé que tornarà a passar, perquè malauradament és la situació que vivim. La llengua, demostra que som un subjecte polític propi, amb història i cultura diferent, per això ha estat – i continua sent – tan odiada i perseguida. No obstant això, al País Valencià, no crec que la llengua *haja* de jugar cap tipus de paper, més ben bé al contrari. El castellà el parla tothom, independent de la seua ideologia, i això és el que cal aconseguir que passe al País Valencià. Que parlar en valencià siga normal – i amb això ja n'hi ha prou.

I així, a banda de la conquesta de la plena sobirania i de la ruptura respecte un règim demofòbic, per on passa, al teu entendre, la lluita en defensa de la llengua i dels drets lingüístics a curt termini?

Dos eixos: igualtat lingüística i unitat de la llengua.

La igualtat lingüística passa, al País Valencià, per la creació d'una veritable llei d'igualtat lingüística que supere la LUEV, i l'enfortiment de la societat civil organitzada per a respondre als atacs que sí o sí rebrà el govern valencià. Per altra banda, cal des-fer la situació de llengua minoritzada a l'educació, i això sols passa pels sistemes d'immersió. Per tant, cal desterrar el plurilingüisme – on l'ensenyança en anglès s'ha demostrat dolenta per a les classes més treballadores – per anar cap a un model d'immersió. Què els tribunals ens obliguen a un 25% de castellà? Molt bé. Blindem l'altre 75% en valencià i ja seria un avanç molt important. També caldria, en eixa línia, llevar l'exempció existent a algunes zones castellanoparlants, una aberració que va en contra dels seus drets lingüístics. Finalment, cal fer el valencià materialment atractiu. Amb un model d'immersió, ja no té sentit la certificació. Cal dir-li a la població "ja no caldrà fer un examen per a treballar a l'administració pública, perquè ja es garantirà el nivell de valencià a l'escola" i així, que una mare castellanoparlant, treballadora d'un barri humil, veja l'avantatge d'estudiar en valencià. Per últim, reiterar que cal un ecosistema audiovisual que garantisca la continuació de la llengua al jovent, crear referents en llengua pròpia és vital per a la supervivència de la llengua.

Sobre la unitat de la llengua, tenim una situació en la que es basen uns jutges activament hostils a la llengua, que és que a l'Estatut d'autonomia del País Valencià, denominem la nostra llengua comuna amb el nom de valencià. Això és una realitat històrica, a la

llengua pròpia dintre del País Valencià, li hem dit "valencià" des d'almenys el segle XV, sense que en cap moment suposara una negació de la unitat de la llengua. Com que els jutges han decidit ser filòlegs, es basen en eixa accepció per a dir que el govern valencià ha de comunicar-se en castellà amb les persones de les administracions on també es parla català, perquè nosaltres tenim una llengua "diferent" al nostre estatut. Això és una aberració, però que tindria una solució prou simple. Al País Valencià la correlació de forces fa impossible un canvi a l'article sis del nostre estatut per deixar constància que valencià és la forma que tenim per dir-li al català. No obstant això, aquesta reticència no es trobaria amb la majoria independentista catalana, que podria fer una xicoteta modificació al seu article sis, on diguera que "La llengua pròpia de Catalunya és el català, també denominada valencià en altres territoris". Això, eliminaria els pretextos dels jutges hostils, i reforçaria la unitat de la llengua. Seria també una manera de crear PPCC, fent una política des del Principat, única i exclusivament pensant en el País Valencià. Crec que a l'independentisme podem demanar-li coses que no es pot demanar al PSPV-PSOE.

En el teu cas, a la vexació lingüística s'hi afegeix una dimensió de gènere, de menysteniment de d'una situació especialment dolorosa per a una dona... i amb la paradoxa que, més enllà del sistema polític i administratiu que ho permet i fins tot ho afavoreix, la persona que en darrer terme provoca aquesta situació és també una dona... Doble repte per al moviment feminista?

El supremacisme lingüístic no entén de gènere, ètnia o classe social. És un tipus d'opressió transversal. Desmuntar-ho necessàriament passa per socialitzar que parlar valencià és un dret igualment legítim que parlar castellà, i que si no és respectat pot tindre conseqüències legals, especialment a l'administració pública. Però, si això no està socialitzat, difícilment canviarà la situació de supremacisme. Cal fer pedagogia per a recalcar que si no podem parlar valencià amb normalitat és per culpa del franquisme.

Altres temes són la violència obstètrica en general, i com d'arrelada està la violència envers les dones a la medicina. Els reptes del feminisme també són transversals.

En aquest sentit i per acabar: el fet que una dona arribi als més alts nivells de responsabilitat en una organització, fins i tot quan aquesta es fonamenta en uns valors democràtics i de justícia social, és una notícia tan bona com infreqüent. Com creus que han

d'encarar l'independentisme, les esquerres i els moviments populars en general el repte i la necessitat d'arribar a la plena igualtat pel que fa a les possibilitats reals de les dones d'intervenir i decidir, més enllà de les quotes formals?

Com he dit, el feminisme i els seus reptes són transversals. Els sectors més avantguardistes necessitem una educació feminista que comence a deconstruir comportaments patriarcals molt arrelats. Per exemple, la militància és molt complexa quan la majoria de les cures recau a les dones. Si les dones treballadores tenim una doble càrrega de treball, les dones militants tenim una triple càrrega de treball, i això si no es socialitza, és insuportable.

Passa que quan una dona milita, de sobte és "la dona" que milita, i per tant, es vol en molts espais. Cal fugir d'aquesta situació, que acaba cremant moltíssim a les dones militants, reconèixer l'esforç que fem les dones militants, i garantir que se'ns dona l'espai per a poder seguir dintre de la militància.

Per altra banda, si els homes militants no comencen a fer més feina amb menys visibilitat, també continuarem en la mateixa situació. Cal visibilitzar més dones sense que això siga una càrrega de feina extra per elles. I, sense dubte, cal que els homes es responsabilitzen de les cures a casa, o serà impossible donar les condicions materials per a que les dones puguem militar amb igualtat de condicions.

Altra manera d'arribar a les dones, és parlar sense complexos de problemàtiques que afecten a les dones quasi exclusivament: La desgràcia que és el règim especial de les treballadores de l'hogar, que paguen impostos per a no tindre els mateixos drets que la resta de treballadors i treballadores, la taxa extra que suposa menstruar i la pobresa menstrual, la manca de baixes per menstruar, la inseguretats i violència sistemàtica i sistemàtica que patim...

I molta autoreflexió per part dels companys, el més probable és que alguna vegada tots hageu tingut actituds violentes i paternalistes cap a les dones, assumir aquesta realitat, és el primer pas per a poder fer els canvis necessaris.

PER UNA REPÚBLICA
PER A TOT HOM:

INDEPENDENCIA

MUSA

ROBLE
LIURE

FORJA

www.poblel'ure.cat